

November 2023

NOVINKY Z RADNICE

ŽIVOT A KULTÚRA TRNAVY

ROČNÍK XXXIV | NEPREDAJNÉ

Čas na život

Posledný októbrový víkend sa niesol aj v znamení posunu letného času na zimný. Roky sa síce hovorí o zrušení pravičného hodinového skoku, no definitívne rozhodnutie o tom, ktorý čas nakoniec zostane v platnosti, závisí od vzájomnej dohody štátov. Priznám sa, že mám radšej, keď zostáva svetlo dlhšie večer. Návrat domov z práce je optimistickejší za slnečných lúčov ako potme. Rozhodnutie však nebude o mojom prianí. A v konečnom dôsledku to nie je ani podstatné.

Zaujímavejšia je pre nás skôr otázka, na ktorú nemáme odpoveď: „Koľko času máme ešte pred sebou?“ Pritom poznať odpoveď nie je azda až také dôležité, ako si ujasniť, čím chceme darovaný čas naplniť. Nezriedka sa nám stáva, že prítomnosť a zmysluplné prežitie času nám uniká buď kvôli prílišnému zahľadaniu do minulosti, či kvôli snívaniu o budúcnosti. Koľkokrát sme sami povedali, alebo počuli to známe slovíčko „keby“?

Život sa však odvíja tu a teraz, prirodzene limitovaný minulosťou a podmienkami,

ktorých sme súčasťou. K naplneniu prítomnosti vzťahmi a ľudskými príbehmi spolupatričnosti odkazujú aj prvé novembrové dni. Počas nich spomíname na tých, ktorí zanechali trvalú stopu v nás a vďaka ktorým život pokračuje ďalej. Príbeh života, do ktorého nás uviedli rodičia a ich predkovia, nezáleží na meraní či dĺžke času, ale na jeho naplnení. Sami vieme, že merateľný čas je zo subjektívneho hľadiska značne relatívny. Ako deti sme sa dokázali hodiny prehrať vonku, až nás rodičia museli zvolávať domov k povinnostiam či spánku. V mladosti, počas zábav či chvíľ zaľúbenia, sa nám opäť často merateľný čas vymkol z vymedzených hraníc. To isté zažívame aj dnes zaujatí prácou, výchovou, starosťou o iných, čítaním, pozorovaním prírody či zapadajúceho slnka. Vo chvíľach, keď čas stráca rozmer merateľnosti, keď je v nás, práve vtedy naplníme prítomnosť bytím tak zvrchovane, že jeho odpočítavanie či porovnávanie nemá zmysel. Dotýka sa

nás bytostný rozmer života presahujúci každodenný zhon. Tieto chvíle dokážu priniesť svetlo i do tých úsekov života, v ktorých čas kvôli povinnostiam či zosúladeniu s inými zohráva svoju úlohu.

Neprijemnosti s posunom času na jeho zimnú či letnú verziu veľmi rýchlo zapadnú prachom a nemusíme sa s tým trápiť. Zmena nezáleží na našom rozhodnutí. Ale čo urobíme s darovaným časom, ktorý dostávame každým novým dňom k dispozícii, je plne v našich rukách. Aj stopy a príbehy, ktoré spoluvytvárame. Práve tie nám dávajú nádej, že napriek zimnému času a kratším dňom nemosí svetlo medzi nami slabnúť. Nestráčajme svoj vnútorný čas smerujúci k harmónii bytia.

PAVOL TOMAŠOVIČ

T | NOVINKY Z RADNICE

ŽIVOT A KULTÚRA TRNAVY

Číslo: 10/2023
Ročník: 34
Vydavateľ: Mesto Trnava
IČO: 00313114
Evidenčné číslo: EV 2899/09
ISSN 1339-8989
Náklad 5000 ks
Šéfredaktorka:
Zuzana Hrinková Siebenstichová
Redakčná rada:
Simona Jurčová, Martin Jurčo,
Veronika Majtánová
Redakcia: Mestský úrad,
Trhová 3, 917 71 Trnava
Číslo telefónu: +421908724605
E-mail:
novinkyzradnice@trnava.sk
Dizajn a DTP: Barbora Blašková
Tlač: Dolis Goen, s. r. o.
Periodicita: desaťkrát do roka; čísla
07/08 a 11/12 vychádzajú ako
dvojčísla
Nepredajné.
Foto na obálke: Matúš Koprda

Prvé miesto za Odkaz pre starostu patrí opäť Trnave

Trnava už ôsmykrát bodovala v celoslovenskom rebríčku samospráv, ktoré komunikujú s občanmi prostredníctvom Odkazu pre starostu. V hlavnej kategórii Riešenie podnetov medzi mestami s vyše 20 000 obyvateľmi získala prvé miesto. Ocenenie Zlaté vedro za rok 2022 odovzdali v stredu 18. októbra 2023 primátorovi Trnavy Petrovi Bročkovi zástupcovia Inštitútu pre dobre spravovanú spoločnosť (SGI).

„Portál odkazprestarostu.sk sa po rokoch stal nielen dôležitým nástrojom občianskej participácie, ale vďaka aktívnej verejnosti aj nenahraditeľným pomocníkom každého mesta, ktoré to so zlepšovaním kvality života svojich obyvateľov myslí naozaj vážne,“ povedal po prebratí ceny primátor Bročka. „Za minulý rok sa nám podarilo vyriešiť viac než tisícku podnetov, čo je ešte viac ako rok predtým. Veľká vďaka patrí aktívnym a pozorným Trnavčanom a celému tímu zamestnancov mestského úradu a Mestských služieb mesta Trnava, ktorí svojou každodennou prácou pomohli Trnave opäť získať Zlaté vedro,“ dodal.

Z 1 524 prijatých podnetov sme vyriešili 1 207. Trnava sa dostala do prvej trojky aj v kategórii Komunikácia s obyvateľmi, kde sa umiestnila na druhom mieste za Bratislavou.

„Najviac zastúpené boli podnety z oblasti zelene, životného prostredia, mestského mobiliáru, verejných služieb a poriadku, dlhodobo odstavených áut, opráv ciest a chodníkov či pripomienok týkajúcich sa dopravy a dopravného značenia. Nárast oproti minulému roku bol obrovský – takmer o päťsto podnetov. Som rád, že naše úsilie bolo odmenené ocenením aj tento rok, a tiež sa chcem poďakovať všetkým kolegyniam a kolegom za spoluprácu,“ konštatoval referent Odkazu pre starostu Andrej Jančovič z odboru komunikácie a vzťahov s verejnosťou Mestského úradu v Trnave.

Mesto Trnava ďakuje administrátorovi portálu Matúšovi Galliovi a všetkým občanom, ktorí nás

Ocenenie Zlaté vedro putovalo do Trnavy aj tento rok. Primátor Peter Bročka (vľavo) a referent pre Odkaz pre starostu Andrej Jančovič

aj prostredníctvom tohto portálu svojimi podnetmi upozorňujú na to, čo ešte môžeme v našom meste zlepšiť.

Prostredníctvom Odkazu pre starostu so svojimi obyvateľmi komunikuje viac ako 170 samospráv po celom Slovensku. Celkovo v roku 2022 vyriešili mestá a obce pomocou portálu Odkaz pre starostu až 8 910 podnetov, hodnotí Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť. Zlaté vedro si za riešenie podnetov, okrem Trnavy, odniesli aj Malacky, najlepší komunikovali Hlavné mesto

SR Bratislava a Snina. „Pri hodnotení berieme do úvahy nielen pomer vyriešených podnetov, ale aj ich celkový počet a náročnosť. Samosprávy sme rozdelili do dvoch kategórií podľa veľkosti – na väčšie a menšie ako 20-tisíc obyvateľov,“ vysvetľuje Pavla Rachelová, projektová manažérka Odkazu pre starostu. Najčastejšou kategóriou, v ktorej v roku 2022 užívatelia nahlásili až 4 222 podnetov, bola už po tretí rok zeleň a životné prostredie.

ANDREJ JANČOVIČ
VERONIKA MAJTÁNOVÁ

Situácii s parkovaním v meste zrušenie regulácie dopravy nepomôže, práve naopak

Problematika regulácie parkovania v Trnave je zložitá téma a uvedomuje si to aj mesto. Cieľom zavedenia systému a jasných pravidiel nie je komplikovať život obyvateľom, práve naopak. Petíciou, ktorá bola mestu doručená, žiadajú jej signatári zrušenie regulácie statickej dopravy. Odborníci sa zhodujú, že takýto stav obyvateľom pri parkovaní viac uškodí ako pomôže. Všetky krajské mestá už na regulácii parkovania pracujú.

Od začiatku zavedenia regulácie dopravy v Trnave je deklarované, že po jej spustení na celom území mesta a po vyhodnotení ziskových dát, príde k jej následnému zjednodušeniu. Potrebné je však mať ju spustenú v celom meste, aby sa dostavil žiadaný efekt. Prax jednoznačne ukázala, že v 95 % už zavedených regulovaných zónach sa ich obyvateľom parkuje lepšie. S problémom zaparkovať sa najčastejšie stretávajú obyvatelia ešte neregulovaných zón. Mnohí sa sami dožadujú spustenia regulácie v ich lokalite, aby mali usporiadaný priestor v okolí svojho bydliska a dostupnejšie parkovacie miesta, zároveň chcú čerpať výhody, ktoré im ako rezidentom Trnavy regulácia parkovania prináša. Dôsledky zrušenia VZN o parkovaní a celej regulácie dopravy, ktorú iniciátori petície požadujú hneď v jej prvom bode, pocítia všetci, keďže to môže výrazne negatívne ovplyvniť celkovú dopravnú situáciu v meste.

I keď sa na prvý pohľad môže javiť, že je regulácia parkovania komplikovaná a obmedzujúca, v skutočnosti už teraz vytvára priestor na celkové zlepšenie dopravnej situácie. Ako konkrétne?

- V zónach, kde už bola regulácia parkovania spustená, prišlo k výraznému **zlepšeniu situácie s parkovaním**, a zároveň k zvýšeniu bezpečnosti, najmä detí a seniorov.

- **Regulácia obmedzuje dlhodobé parkovanie cudzích áut**, ktoré obsadzovali parkovacie miesta pod vašim oknom. V súčasnosti sa to deje najmä v zónach, kde ešte nie je regulácia zavedená. Parkoviská sú tam plné áut návštevníkov, ktorí bezplatne parkovanie využívajú na dlhodobé státie. Zavádzaním pravidiel zvýhodníme obyvateľov mesta Trnava, ktorí musia byť na prvom mieste. Práve vy máte nárok na lepšiu dopravnú dostupnosť v mieste svojho bydliska, v meste, v ktorom platíte dane.

- **Regulácia parkovania v Trnave je najlacnejšia** zo všetkých krajských miest na Slovensku, rezidenti u nás parkujú za 1 € ročne vo svojej zóne. Zároveň parkujú bezplatne a neobmedzene na záchytných B-parkoviskách v celom meste. (Ceny rezidentských kariet za prvé auto vo vybraných krajských mestách: Trenčín – 50 €/rok, Bratislava – 39 €/rok, Žilina – 50 – 100 €/rok.)

- **V každej regulovanej lokalite sme vybudovali alebo pribudne záchytné parkovisko typu B.** Trnavčania, ktorí sú držiteľmi rezidentských parkovacích kariet tu parkujú úplne zdarma a všetci ostatní iba za 0,60 € na hodinu a maximálne za 4 € denne. Aktuálne VZN o parkovaní v rámci benefitov zaviedlo maximálny denný limit za parkovanie, dokonca na všetkých parkoviskách.

- **Výber z poplatkov za parkovanie už dlhodobo investuje mesto späť do mobility**, na budovanie nových parkovacích miest, opravy ciest a chodníkov, modernizáciu dopravnej infraštruktúry a rozvoja mestskej autobusovej dopravy, a to všetko v prospech všetkých obyvateľov Trnavy.

Problematickým sa môžu zdať možnosti parkovania návšteví, najmä ak nežijú v Trnave a prichádzajú k vám z okolitých miest a obcí. Obavy však nie sú na mieste, nakoľko aj v tomto prípade ponúka regulácia parkovania viaceré riešenia.

- **Vaši príbuzní, známi, remeselníci či iní návštevníci môžu parkovať zdarma**, pretože **môžu čerpať vaše návštevné hodiny**. Držitelia karty Rezident zóny majú k dispozícii kredit v rozsahu 100 hodín ročne. Na kredit pre návštevy majú nárok aj rezidenti zóny, ktorí nevlastnia auto vďaka karte Návšteva zóny. Tá ich stojí iba 1 € ročne, keďže sami nezaťažujú statickú dopravu vozidlami. Ich návštevnícky kredit je až 150 hodín na rok.

- Samozrejme, vaši návštevníci **môžu zaparkovať na ktoromkoľvek parkovisku typu B za maximálne 4 € na deň**.

Ak majú ako Trnavčania rezidentskú kartu v inej zóne, na B-čkach neplatia vôbec. Tieto parkoviská sú v dostupnej dochádzkovej vzdialenosti v rámci každej zóny a budú ďalej pribúdať. Po dokon-

čení regulácie je cieľom umožniť všetkým parkovať určitý čas v každej zóne zdarma a to bez nutnosti evidencie. Zodpovednosť za kontrolu bude na strane mesta.

Všetko vyššie spomenuté sú výhody, ktoré Trnavčania vďaka regulácii statickej dopravy v meste majú a ktorá prispieva k zlepšeniu dostupnosti parkovania, k upokojovaniu dopravy, zvýšeniu bezpečnosti, zjednodušeniu parkovania i skvalitneniu verejných priestorov. Naopak, všetky benefity obyvateľa mesta stratia, ak by k zrušeniu regulácie malo prísť – podľa prvého bodu petície.

Ako by to vyzeralo, ak by sme v Trnave neriešili parkovanie systematicky a nebola by tu žiadna regulácia tak, ako to žiada petícia?

Dôsledky zrušenia regulácie parkovania sa dajú celkom ľahko predstaviť. V premávke bude **viac áut** hľadajúcich voľné bezplatné parkovacie miesto. Viac áut na cestách znamená dlhšie **kolóny** ráno aj poobede, čo zhorší dopravnú situáciu v meste a môže spôsobiť **dopravný chaos** až kolaps. Ktokoľvek bude môcť zaparkovať kdekolvek a bez poplatku. Čo zjednoduší znamená, že môžu byť zo dňa na deň

dlhodobo obsadené parkovacie miesta ľuďmi z okolia a problém s parkovaním sa stane vašim každodenným problémom. Pripraviť sa môžeme aj na dlhé krúženie po centre a okolo parkovísk, keďže všetci budú môcť parkovať v centre zadarmo a vaša šanca nájsť voľné parkovacie miesto bude tým pádom minimálna. Nehovoriac o **zhoršení kvality ovzdušia**, **zvýšení hluku** i **zhoršení bezpečnosti** v okolí ciest a parkovísk práve kvôli vyššiemu počtu áut.

Alarmujúce sú aj možné **dopady na finančnú kondíciu mesta**, ktoré by pocítili najmä Trnavčania. Zrušením regulácie by mesto prišlo o priame príjmy z parkovného vo výške takmer tri milióny € ročne, z ktorých veľká časť prichádza od návštevníkov mesta. Obyvatelia by tak prišli o mnohé investície, ktoré zvyšujú kvalitu života v meste. Po zrušení regulácie by sa z daňovníkov Trnavy stali sponzori bezplatného parkovania pre všetkých.

Organizátori petície chcú zaviazat mesto k vybudovaniu bezplatných záchytných parkovísk s počtom 1 380 parkovacích miest.

Ako by to vyzeralo v realite?

Znamenalo by to tri až päť rokov chaosu bez regulácie parkovania a výrazne viac než

10 miliónov € investovaných z peňazí Trnavčanov do nepotrebnéj infraštruktúry. Svojimi daňami a poplatkami by sa občania Trnavy skladali na parkovanie zadarmo pre ľudí z okolia, ktorí by však nemali dôvod parkovať na okraji mesta a viezť sa kyvadlovkou, keďže petícia súčasne hneď v prvom bode navrhuje bezplatné parkovanie v celej Trnave vrátane centra. K investičným nákladom tu treba pripočítať aj priame straty na úrovni tri milióny € ročne.

Nastavenie regulácie parkovania je náročný proces a výsledok dlhodobých príprav, zberu dát, diskusií a konzultácií s odborníkmi v danej oblasti. Každé „zadarmo“ má svoju cenu a táto, na úkor Trnavčaniek a Trnavčanov, je neúmerne vysoká a neospravedliteľná.

Termín miestneho referenda, ktoré musí byť po doručení platnej petície vyhlásené do 90 dní, stanoví mestské zastupiteľstvo najneskôr na jeho riadnom zasadnutí v decembri.

V ďalšom čísle Noviniek z radnice sa o téme dozviete viac.

ZUZANA HRINKOVÁ,
NIKOLETA BEDNÁRIKOVÁ

Foto: Lukáš Patrík

Kreatívne centrum Trnava je skolaudované a pripravené na prívál tvorivosti

Trnavský samosprávny kraj ukončil rekonštrukciu budovy v centre mesta, v ktorej sídli Kreatívne centrum Trnava. Historický objekt je v majetku trnavskej radnice, župa má s mestom uzavretú dlhodobú zmluvu o prenájme. Kreatívne centrum Trnava čaká v najbližších mesiacoch zariadenie interiéru a dodanie špeciálnych strojov, technológií a softvéru do dielni. A čo je najdôležitejšie, vo vynovených ateliéroch, chodbách, spoločných priestoroch začína pulzovať život, ktorý so sebou prinášajú jeho noví členovia.

Historická budova KCT na Hlavnej 17

Priestory, príležitosti, komunita

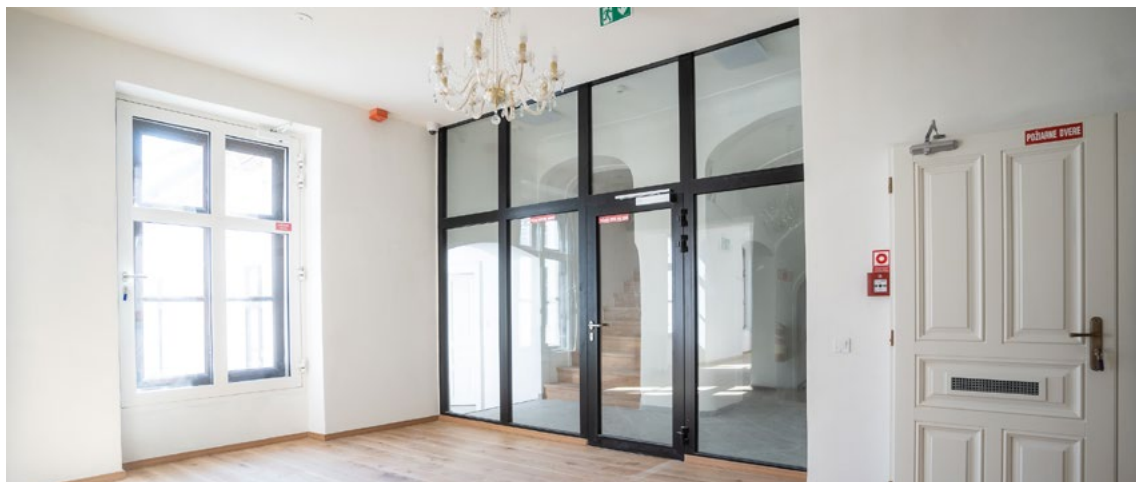
„Poslaním Kreatívneho centra Trnava je poskytovať priestory, vytvárať príležitosti a budovať priateľské a tvorivé zázemie pre rozvoj komunity kreatívco. Naše doterajšie aktivity sme kvôli rozsiahlej rekonštrukcii

naplňali v náhradných priestoroch. Vďaka úspešnej kolaudácii môžeme prejsť z virtuálnej fázy projektu do tej reálnej a začať naplno využívať celý potenciál budovy,“ vysvetlila Zuzana Bezáková, riaditeľka KCT. Schválenie stavby je pre celý tím veľkým

míľnikom. „Kolaudácia je veľmi dôležitý krok, ale uvedomujem si, že je to vlastne bod nula. Je to ako vytúžené dieťa, ktoré keď príde, zrazu zistíte, že celá cesta je pred vami,“ opísala svoje pocity Nikola Kozmová, programová manažérka centra, ktorá pracuje na projekte a zmysluplno naplnení jeho vízie od roku 2021.

4 600 m² príležitostí na štyroch podlažiach

Budova Kreatívneho centra Trnava ponúka 4 600 m² priestorov na štyroch podlažiach. Nachádzajú sa tu spoločné priestory, samostatné i zdieľané ateliéry. Práve tie sa od októbra začínajú zaplňať novými členmi Kreatívneho centra Trnava, ktorí sa zapojili do programov na podporu podnikateľov v kultúrno-kreatívnom priemysle. „O priestory je veľký záujem. Aj vďaka sume za prenájom,

Vstup do historickej časti Kreatívneho centra Trnava

Zdieľaný ateliér v podkrovných priestoroch KCT

ktorá je z časti dotovaná z európskych zdrojov, a preto je nižšia ako trhovú," vysvetlila riaditeľka centra Bezáková.

Cena však nie je jedinou motiváciou. Ján Baláž z ateliéru MAKUKI ich mal hneď niekoľko: „Jedna motivácia bola, že som potreboval väčší priestor, druhou boli samotné priestory, ktoré sú veľmi pekné a tretou je to, že verím, že tu budú zaujímaví ľudia.“ MAKUKI ateliér, ktorý dostal v KCT najväčší priestor v podobe niekoľkých prepojených ateliérov, poskytuje kurzy kresby pre deti aj dospelých. „Je to miesto, kde sa deti aj dospelí učia zbaviť strachu z prázdneho papiera a frustrácie z prvých výsledkov. MAKUKI môže byť kdekoľvek, nie je viazané na konkrétne miesto, môže to byť úplne abstraktné miesto, je to stav našej mysle,“ priblížil filozofiu svojho projektu Ján Baláž. „Všetci vieme kresliť, dá sa to naučiť na veľmi dobrej úrovni. Len treba mať trpezlivosť.“

Zdieľaný ateliér – vstupenka k novým spoluprácam

Architektka Mária Vaňurová si na svoju prácu vybrala zdieľa-

ný ateliér. „Aktuálne pracujem na vlastných projektoch sama, prípadne formou drobných spoluprác. Zdieľaný ateliér považujem za platformu, kde dochádza k interakcii s ľuďmi, ku možným novým spoluprácam, kde panuje pracovná atmosféra.“ Ako architektka sa venuje navrhovaniu priestorov rôznych mierok, od interiéru po urbanizmus. Mária ocenila atmosféru zdieľaného ateliéru. „Nachádza sa v podkroví s priznaným pôvodným krovom, je to veľmi príjemné miesto na prácu a pre mňa vo výbornej dostupnosti. Keď sa priestor zaplní ľuďmi, bude to skvelé.“

V centre mesta, v centre diania

Svoj stôl v zdieľanom ateliéri bude mať aj Kamila Kabiřov, ktorá sa zúčastnila inkubátora pre nepodnikateľov. Venuje sa letteringu, písmu, kaligrafii. „Prihlásila som sa, lebo mi to prišlo ako skvelá šanca na nájdenie kreatívnej komunity, na nájdenie ľudí, ktorí majú rovnaké problémy a zároveň ma vedia úplne inak pochopiť, ako niekto, kto robí niečo iné.“ Kamila spolupracuje s MAKUKI

ateliérom a plánuje spoločné projekty aj s ďalšími členmi centra. Takýto štýl práce jej umožňuje flexibilitu. „Mojím cieľom je mať nie jeden pracovný pomer, ale chcem robiť každý deň niečo iné. A pritom byť stále v jednej oblasti umelecko-výtvarnej, dizajnérsko-grafickej. Som tu v centre mesta, v centre diania.“

Najbližšie chystá KCT výzvu na obsadenie posledných voľných ateliérov. O priestory budú môcť prejaviť záujem podnikatelia z kultúrno-kreatívneho priemyslu. Pri výbere uchádzačov bude hodnotiacia komisia zohľadňovať podnikateľský potenciál projektu, jeho prínos lokálnemu trhu, dopad na zamestnanosť a udržateľnosť. Už čoskoro Kreatívne centrum otvorí svoje brány aj pre širokú verejnosť, pre ktorú pripravuje výstavu, prehliadku priestorov a zaujímavý program vyskladaný z lokálnych umelcov a podporných subjektov.

MARTINA PONTESOVÁ

Foto: Marek Eštočin

Mimoriadny záujem o Európsky deň cudzích jazykov

Trojičné námestie v Trnave zaplnili stánky a deti zo základných škôl z celého Slovenska. Tentoraz prišli na Európsky deň jazykov. Trnavská univerzita a jej Pedagogická fakulta predstavila európske i svetové jazyky zábavnou formou cez testy, hry i rôzne zábavky. Aj keď prioritne bolo podujatie Európsky deň jazykov určené pre deti druhého stupňa základných škôl, mnohé už teraz prejavili záujem o štúdium niektorého svetového jazyka na univerzite. Záujem je, logicky o angličtinu a nemčinu, ale aj o španielčinu.

A aký bol zámer organizátorov? „Je to oslava Európskeho dňa jazykov, ktorá sa organizuje každý rok v celej Európe. Spolu s Mestom Trnava sme to poňali ako festival. Tento rok sa ich predstavilo 18. Okrem klasických európskych jazykov ako nemčina, angličtina, španielčina, taliančina, slovenčina, sloven-

študovať na našej univerzite, no organizátori zabezpečili odborníkov, ktorí hravou formou predstavili aj menej frekventované jazyky. „Väčšina pedagógov je doma u nás na fakulte – hlavné sú nemčina a angličtina. No pomohli nám aj odborníci zo spolupracujúcich inštitúcií, napríklad Rakúskeho kultúrne-

preto, že si uvedomujú, že je to dôležitý komunikačný nástroj nielen na internete, ale najmä pri cestovaní. Pokiaľ sa deťom podajú jazyky vhodnou a hravou formou, isto majú záujem. „Naša fakulta pripravuje najmä učiteľov cudzích jazykov, no tých je stále nedostatok,“ hovorí prof. Adamcová a pripomína, že dnes

ský posunkový jazyk, tu máme zastúpenú aj japončinu, francúzštinu, programovací jazyk, esperanto, a priateľ sme dali aj prezentáciu Braillovoho písma a klasickej latinčiny,“ hovorí Erika Juríková z Katedry anglického jazyka Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity. Samozrejme, nie všetky jazyky sa dajú

ho fóra. Viaceré inštitúcie chcú podporiť aj iné, nie natoľko bežné jazyky aj pre kultúrnu pestrosť,“ hovorí Lívia Adamcová z Katedry nemeckého jazyka a literatúry Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity.

Ako sme sa dozvedeli od organizátorov, záujem detí o jazyky je mimoriadny aj

vycestovať a učiť sa cudzí jazyk v zahraničí nie je nič výnimočné. „Napríklad vysoké i stredné školy majú podpísané dohody s rôznymi školami v zahraničí, vymieňajú si študentov, posielajú ich do zahraničia cez rôzne programy. Je to pre žiakov a študentov veľká skúsenosť – spoznať krajinu, živý jazyk,

realie. Takto získavajú najmä jazykové kompetencie," pripomína a dodáva, že aj z pohľadu Európskej únie do budúcnosti je základom ovládanie aspoň dvoch cudzích jazykov.

Najväčší záujem je o štúdium angličtiny a nemčiny. „S nemčinou sme prepojení historicky, angličtinu potrebujeme na celom svete. Samozrejme, španielčina, francúzština a taliančina sú veľmi žiadané. Ruština z pochopiteľných dôvodov nie je dnes zaujímavá a pokiaľ ide o ostatné jazyky, najmä tie exotické, z hľadiska štúdia na vysokých školách je o nej minimálny záujem,“ konštatuje prof. Adamcová a pripomína, že sa absolventi uplatňujú najčastej-

šie ako turistickí sprievodcovia a prekladatelia, ale aj vo vede,“ pripomína. Ako sme sa dozvedeli, deti dnes chápu význam učenia sa cudzích jazykov, čo súvisí aj s kvalitnými učiteľmi na základných a stredných školách. A to je pozitívna vizitka absolventov pedagogických fakúlt. Organizátorov sme sa spýtali aj na to, či platí obľúbené koľko rečí vieš, toľko krát si človekom. Erika Juríková z Katedry anglického jazyka nám to potvrdila. „Každý ďalší jazyk rozvíja obzory, umožňuje vnímať všetky kultúry a byť otvorený k tomu, aby sme sa navzájom rešpektovali. Máme skúsenosti, že kto je dobrý v matematike a v hudbe, veľmi dobre sa učí aj klasické jazy-

ky. Tie sú totiž podobne prísne logické. Latinčina je jazyk, ktorý je presne štruktúrovaný a má logické väzby a od neho ich prevzali všetky indoeurópske jazyky. Klasické jazyky sa, žiaľ, na Filozofickej fakulte už nevyučujú. Dá sa však s nimi zoznámiť aj v rámci štúdia histórie, filológie, klasickej archeológie, filozofie a dejín umenia,“ hovorí Erika Juríková. Slovensko je malá krajina. Ak chceme byť v kontakte so svetom, nič iné nám neostáva, len sa učiť jazyky. A k tomu chce prispieť aj trnavský Európsky deň jazykov.

MARTIN JURČO

Foto: Barbora Likavská

Št>rt': Prebehlo vyhodnotenie prvého kola urbanistickej súťaže, aká na Slovensku nemá obdobu

Medzinárodná urbanistická súťaž, akú Slovensko ešte nezažilo, má ukončené a vyhodnotené prvé kolo. Záujemcovia z radov architektonických a urbanistických štúdií mali možnosť zareagovať na výzvu a do 22. septembra 2023 poslať návrhy na rozvoj lokality v intraviláne mesta Trnava s názvom „Štvrť“. Do prvého kola bolo v určenej lehote predložených celkom 39 návrhov.

O tom, že príležitosť zdefiniovať pravidlá rozvoja novej trnavskej mestskej štvrte s rozlohou 135 hektárov je lákavá nielen pre slovenských architektov a urbanistov svedčí aj fakt, že sa do súťaže zapojili odborníci až z 13-tich krajín sveta. Návrhy prišli, okrem Slovenska, z Česka, Nemecka, Španielska, Talianska, Francúzska, Veľkej Británie, Holandska, Švédska, Nórska, ale aj z Turecka, Indonézie a Malajzie.

V dňoch 2. a 3. októbra 2023 o doručených návrhoch rozhodovala porota v zložení: predsedníčka Monika Konrad, členovia nezávislí na vyhlásovateľovi – Štěpánka Endrle, Igor Marko, Dariusz Reznek,

Nina Svanda a Filip Tittl spolu s členmi zastupujúcimi vyhlásovateľa – Ondrejom Horváthom a Máriou Dida. Odborná porota zo všetkých návrhov vybrala päť účastníkov, ktorí postupujú do druhého kola. Títo budú vyzvaní na dopracovanie svojich návrhov podľa pripomienok odbornej poroty. Hodnotiace zasadnutie poroty v druhej etape je predbežne naplánované na 18. – 22. marca budúceho roka. Výsledky súťaže, ktorá má pre Trnavu historický význam, by mali byť verejnosti známe koncom apríla 2024. Následne sa so súťažnými návrhmi oboznámi aj široká verejnosť. „Víťazné dielo nastaví nový štandard prípravy územné-

ho plánu, ktorý určí ďalší vývoj rozsiahleho územia od zeleného pásu na sídlisku Družba až po východný obchvat,“ povedal Ondrej Horváth, vedúci odboru územného rozvoja a koncepcií mesta Trnava.

-red-

Ilustračný obrázok

Hradby majú nové omietky, amfiteáter veterný senzor

Aby sa minulosť stretla s budúcnosťou, treba riešiť prítomnosť. Nahliadnite na rekonštrukcie za rok 2023.

Vzhľadom na bohaté kultúrne dedičstvá Trnavy, je rekonštrukcia historických pamiatok nevyhnutná. Medzi ne patrí aj ikonické rozsiahle mestské opevnenie, ktoré má v správe Zaži v Trnave - Mestské kultúrne stredisko a jeho obnova je pomerne časovo náročná.

Hradby v novom outfite

Obnova fortne v opevnení predstavuje dôležitý krok v zachovaní čo najvernejšej podoby pôvodných hradieb. Prvá etapa rekonštrukcie začala už v roku 2021, kedy sme odstránili poškodené omietky a cementové vrstvy. Po eliminovaní porušených častí múrov sa museli poriadne presušiť. Tento rok sme sa pustili do opravy drobných porúch v omietke, obnovu omietkových vrstiev a následne zjednotenie povrchu fortne naličením vápeným náterom.

Vzhľadom na vlhkosť v spodnej časti fortne bola omietka do výšky 150 cm odstránená a rezné murivo bolo preškárované. V súčasnosti si môžete všimnúť najčerstvejšie úpravy na veži č. 8. Septembrová obnova zahŕňala opravu poškodenej

architektúry kurtiny pri veži a výmenu exteriérových plôch muriva. Taktiež budú vymenené všetky poškodené alebo rozpadnuté tehly.

Fúka? Mestský amfiteáter má meteostanicu, ktorá pošle výstražný email

Mestský amfiteáter sa stáva bezpečnejším miestom pre kultúrne podujatia z dvoch dôvodov. Amfík má osadený nový, pevnejší kotviaci bod, ktorý slúži na zavetrenie prestrešenia. Pribudla i technológia na meranie rýchlosti vetra, ktorá umožní rýchlu reakciu v prípade nepriaznivého počasia. Je to malá meteostanica, na ktorej je umiestnený solárny panel, cez ktorý sa dobýja. Rýchlosť vetra, ktorú zaznamenáva, sa dá sledovať cez webovú aplikáciu. V prípade zvýšenej rýchlosti vetra, približujúcej sa k hraničnej hodnote, odošle do Zaži v Trnave - Mestského kultúrneho strediska, email s upozornením.

Pamätník umučeným farebne zjednotený

Viditeľnejšou zmenou si toto leto prešiel Pamätník umučeným

pred synagógou na Halenárskej ulici. Tím, ktorý bol nasadený na úpravu, pamätník očistil, spevnil hmotu poškodených častí a vytmelil ich expanznou hmotou a tmelom na báze minerálneho kompozitu. V záverečnej fáze sa pamätník farebne zjednotil a zakonzervoval, aby sme predĺžili krásu a trvácnosť tejto dôležitej pamiatky.

Lúče svätožiari na súsoší Píety sa ohli, súsošie zažiarí novými

Súsošie sedembolestnej Panny Márie, známe i pod názvom Súsošie Píety, umiestnené pred cintorínom na ulici Terézie Vansovej, tiež odoláva každodenným poveternostným vplyvom. Slnko, voda, vietor - to všetko dáva sochám zabrať, a ani na Ulici Terézie Vansovej tomu nie je inak. Lúče svätožiari Panny Márie sú poohýbané a poškodené, čo si pýta tiež náš zásah. Do konca roku budú nahradené a spevnené novými.

BARBORA HUDÁKOVÁ
Zaži v Trnave

Neľahké začiatky prvých československých četníkov v Trnave

Po vzniku novej republiky v roku 1918 malo za sebou četníctvo už viac ako 60-ročnú históriu, avšak po rakúsko-uhorskom vyrovnaní v roku 1967 sa „predlitavské“ a „zalitavské“ četníctvo začali vyvíjať oddelene. Organizačná štruktúra nového československého četníctva vychádzala práve z rakúskeho modelu.

Po vyhlásení samostatného štátu disponovala dvomi zemskými veliteľstvami. Prvé bolo v Prahe pre Čechy a druhé v Brne pre Moravu a Sliezske. Zemské veliteľstvá pre Slovensko a Podkarpatskú Rus ešte len čakali na zriadenie, i keď na území Slovenska sa nachádzali dve zemské veliteľstvá už za monarchie, a to v Bratislave a v Košiciach.

Šesť dní nato, ako bola v Prahe vyhlásená Československá republika, sa s Rakúsko-Uhorskom uzatvorilo prímerie, avšak nebola stanovená demarkačná línia medzi Maďarskom a novovzniknutou republikou, resp. Slovenskom. Maďarsko nebolo ochotné vzdať sa území na severe a vyžadovalo, aby do rozhodnutia mierovej konferencie bola rešpektovaná územná integrita bývalého Uhorska (teda aj územie Slovenska). Československé jednotky ale začali Slovensko postupne obsadzovať.

Vzhľadom na vážny početný nedostatok československého vojska a na nutnosť vybudovať na území Slovenska štátnu správu vrátane siete bezpečnostných zborov boli na Slovensko vyslaní medzi prvými príslušníci četníctva. Prví četníci z českých zemí

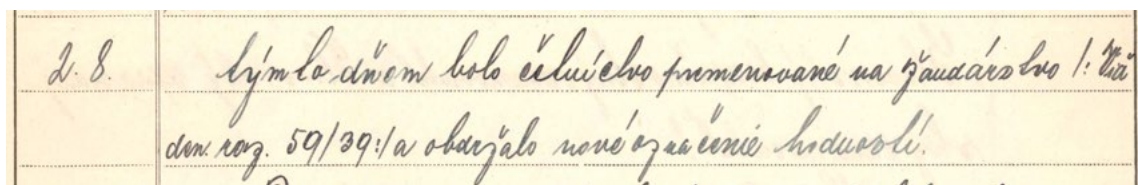

Četníci - tabuľa na stanici

zamierili na Slovensko krátko po vyhlásení československej samostatnosti z iniciatívy Vavra Šrobára (práve on bol pri vyhlásení novej ČSR v Prahe 28. 10. 1918), ktorý bol menovaný za ministra s plnou mocou pre správu Slovenska a zároveň stál na čele Dočasnej vlády pre Slovensko, ktorá mala na našom území začať preberať štátnu moc. Jemu pridelený oddiel četníkov pozostával z približne 90 mužov (zväčša už dlhodobo slúžiacich) povolaných z už existujúcich četníckych staníc v Čechách a na Morave. Mnohí z nich údajne ani netušili, kam sú odvelení a aké budú ich úlohy.

Sám Vavro Šrobár si však k udalosti príchodu prvých četníkov na územie Slovenska poznamenal, že „sa z nadšenia a lásky podujímajú oslobodzovať svojich bratov Slovákov“. Ďalej vyjadril, že je hrdý na „svojich“ četníkov Čechov a že verí, „pevne nezvratne, že sa nám dielo zdará a že sem, kam kročil Čech, nikdy viacej nevstúpi maďarská noha...“ Tieto momenty, i keď o niečo realistickejšie, zaznamenáva vo svojich pamätiach aj ďalší člen Dočasnej vlády pre Slovensko, Ivan Dérer, ktorý podotkol, že „to bola jediná brachiálna moc, ktorou sme disponovali, keď sme cez most nad Moravou vstúpili na územie Slovenska. ... Viackrát som prehovoril k týmto mužom, ktorí sa teraz, po štyroch rokoch ťažkej vojny, dobrovoľne pridali na obranu Slovenska, ale pritom, prirodzene, každý túžil po tom, aby sa čím skôr dostal domov k svojej rodine.“

To už ale prichádzali početné žiadosti o vojenskú asistenciu najväčšími práve z Trnavy – preto sa časť týchto mužov vydala do Trnavy, ktorú obsadili a kde bolo zriadené dočasné Zemské četnícke veliteľstvo. Četníci tu odzbrojili miestnu gardu pod vedením por. Szekeresa, ktorú zorganizovali miestni

Záznam o zmene názvu zboru

Maďari a následne začali zaisťovať činnosť opustených četníckych staníc v okolí mesta.

Četnícka stanica bola v Trnave už „za maďarskej vlády“ – za monarchie. Do jej obvodu spadali obce Malé a Veľké Bresťovany, Horné a Dolné Lovčice, Zavar, Modranka, Zeleneč, Biely Kostol, Zvončín, Košolná, Suchá nad Parnou a Hrnčiarovce nad Parnou.

Pri štátnom prevrate koncom októbra 1918 opustilo maďarské četníctvo stanicu v Trnave, pričom so sebou vzali veľkú časť erárneho vybavenia. Zvyšok erárneho majetku bol následne z kasárni odcudzený obyvateľstvom. Československé četníctvo po svojom príchode do Trnavy časť tohto majetku u obyvateľov našlo a následne ho použilo k opätovnému zariadeniu stanice.

Prvý oddiel československých četníkov prišiel do Trnavy 8. novembra 1918. Išlo o mužov z Čiech, Moravy a Sliezska pod vedením podplukovníka Aloise Hanačíka. Vojsko v Trnave v tom čase zatiaľ nebolo. Bezpečnostná služba bola v meste vykonávaná mestskou políciou a miestnou domobranou. V okolitých dedinách nebolo nikoho, kto by chránil majetok občanov ako aj samotných obyvateľov. Úradníci a statkári boli napádaní davom a ich majetok sa vo veľkom množstve verejne odcudzoval. Konali sa takzvané „rabovky“, v ktorých obyvateľstvo videlo svoju slobodu. Keď sa povedalo slovo Sloboda, rozumel tomu ľud úplne inak ako tí, čo štát budovali. Staré krivdy statkárov a obchodníkov (najmä Židov) trestal ľud radikálnym rabovaním, pri ktorom si nikto nebol istý životom.

Československí četníci sa po svojom príchode ubytovali v nemocničných barakoch pri železničnej stanici a ihneď prevzali bezpečnostnú službu v meste. Tiež boli vysielané silnejšie hliadky do okolitých obcí.

Tri dni po príchode četníkov, 11. novembra 1918, prišli do Trnavy zástupcovia československej vlády (Vavro Šrobár, Ivan Dérer, Pavel Blaho, Ľudovít Okánik), ktorí ohlásili trnavskému obyvateľstvu vznik Československej republiky. Počas svojej návštevy ich neustále sprevádzali trnavskí četníci. (Je potrebné si uvedomiť, že ochota miestneho obyvateľstva rešpektovať novú republiku nebola všade v znamení osláv.)

po polnoci 13. novembra sa mal s Hanačíkom údajne spojiť trnavský hlavný slúžny Dolnay, ktorý mu oznámil, že tunajšie obyvateľstvo už nehodlá naďalej trpieť prítomnosť českého vojska a četníctva a požadoval ich okamžitý odchod. Rovnako pohrozil obrneným vlakom, ktorý mal stáť na trati pred mestom. Hanačík údajne povedal, že na takéto rozhodnutie nemá kompetencie a rozhovor ukončil. Na druhý deň (13. novembra)

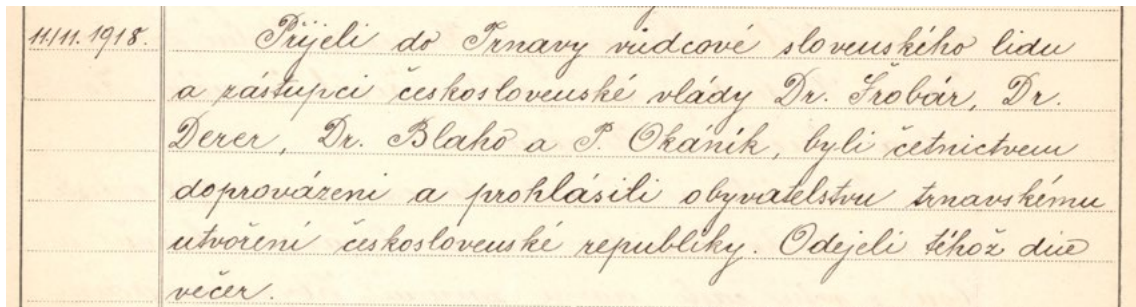
Mapa rozdelenia Uhorska po Prvej svetovej vojne

Deň na to – 12. novembra – prišli do Trnavy dvaja maďarskí dôstojníci z Bratislavy. Žiadali od veliteľa Hanačíka vydanie mesta Trnavy. Ten im to poukazujúc na nariadenie dočasnej vlády odoprel, na čo Maďari odpovedali, že si v tom prípade Trnavu vezmú s použitím sily. Ešte v tú noc na četnícke hliadky v uliciach mesta strieľali obyvatelia, ktorí boli pravdepodobne v spojení s maďarskou vládou. Aj trnavská vlaková stanica mala personál tvorený predovšetkým Maďarmi, ktorí rozhodne neboli priateľsky naklonení novým poriadkom.

V meste všeobecne narastala protičeská nálada a už v ten istý večer 12. novembra došlo k prvým demonštráciám. Hodinu

prišiel asi o pol deviatej večer smerom od Bratislavy pancierový vlak s maďarským vojskom. Vlak, ktorý sa večer priblížil k mestu, bol tvorený dvomi lokomotívami a guľometným vozňom. Četnícka hliadka vlak spozorovala a včas upozornila veliteľa vlakovej stanice, ktorý nariadil prerobenie výhybky, aby sa vlak na stanicu nedostal. Tento rozkaz však maďarský personál nevykonával a vlak za silnej guľometnej strelby vošiel na vlakovú stanicu.

Pri príjazde do trnavskej stanice bol strojnou puškou z pancierového vlaku zastrelený službukonajúci strážmajster Antonín Vlček. Aj budova vlakovkej stanice bola ostreľovaná zo strojných pušiek, pri čom bol

Záznam o príchode zástupcov vlády do Trnavy

vychádzajúc zo stanice zastrelený strážmajster František Beneš. Po četníkoch začalo tiež strieľať z revolverov službukonajúce maďarské staničné úradníctvo, pričom bol pred dverami dopravnej kancelárie zastrelený strážmajster Josef Neplech.

Pri príchode do stanice mal vlak prenikavo a nepretržite písať, čo bolo údajne dohodnuté znamenie trnavského obyvateľstva – toto sa vzbúrilo, nastala prudká strelba zo všetkých strán a začalo všeobecné rabovanie obchodov. Četníci sa siahli ako zo stanice, tak i z mesta do svojich ubytovní a veliteľ ppl. Hanačík sa vidiac presilu vzdal.

Veliteľ maďarského vojska údajne umožnil československému četníctvu ponechať si zbrane a rovnako mu mal dať k dispozícii vlak, ktorým odišli cez Kúty na Moravu – vzali so sebou aj mŕtvolky troch padlých druhov. Tých po ústupe priviezli do Hodonína, kde boli za vzdávania pocty pochovaní. Jednotka bola rozpustená a četníci sa vrátili na svoje kmeňové stanice. Menovaným trom zastreleným četníkom, „kteří po převratě ze všech nejprvnější hrdině položili svůj život...“ bola Slovenskou národnou jednotou v Trnave 17. 9. 1922 odhalená pamätná tabuľa; odstránená bola v septembri 1938. (Dnes ju možno vidieť v podchode novej vlakovkej stanice.)

Trnavu potom dobylo česko-

slovenské vojsko a mesto natrvalo obsadilo. Boje pri Trnave mali trvať dva dni a to od 20. do 21. novembra 1918. Vzhľadom na situáciu na Slovensku bolo dočasne zriadené Zemské četnické veliteľstvo pre Slovensko práve v Hodoníne, potom sa presunulo do Skalice a po úplnom oslobodení do Bratislavy.

Aj napriek všetkým ťažkostiam sa na prelome rokov 1918/1919 podarilo na Slovensku vybudovať základnú štruktúru četníctva, i keď stanice boli z veľkej časti obsadzované náhradnými a výpomocnými četníkmi, ale rovnako sem bolo odvelených veľa moravských a českých četníkov. Práve vďaka týmto niekoľkým stovkám četníkov sa na Slovensku darilo udržiavať verejný poriadok a prijateľný pokoj až do konca nevyhlásenej vojny.

Pravdou však je, že na Slovensko a Podkarpatskú Rus sa rozhodne nikomu z českých četníkov ísť nechcelo. Jednak tu bola neporovnateľne nižšia životná úroveň, vládol tu nedostatok prakticky všetkých potrieb vrátane výstroja a výzbroje, o ubytovaní alebo stravovaní ani nehovoriac, ale hlavne išlo o nebezpečnú službu spojenú nielen s bojovou činnosťou, ale aj so strážením hraníc.

Druhýkrát obsadili československí četníci trnavskú četnickú stanicu 4. decembra

1918, kedy oficiálne začali svoju činnosť. Stanica bola zriadená na vtedajšej Emmerovej ulici¹ č. 15 (1. 10. 1942 prestahovaná na Emmerovu ul. č. 30). Do jej obvodu spadali rovnaké obce ako za maďarskej vlády. Veliteľom stanice bol strážmajster Karel Hřebecký a jemu pridelené mužstvo pozostávalo z četníkov na skúšku a asistenčných vojakov. Pravidelne bola konaná bezpečnostná služba – hlavne sa pátralo po majetku odcudzenom v dobe prevratu, z ktorého bola veľká časť (najmä dobytok a nábytok) nájdená a vrátená majiteľom. S pomocou vojska uskutočňovali četníci odzbrojenie civilného obyvateľstva, pričom bolo u ľudí nájdené veľké množstvo vojenskej výzbroje a výstroja. Odobrané zbrane a uniformy boli odovzdané vojenskému veliteľstvu. Četníci tiež museli čeliť pytliactvu, ktoré sa v tomto na zver bohatom obvode po prevrate nevidane rozmohlo. Avšak vďaka úsiliu, ktoré vyvinuli noví četníci, bolo opäť postupne navrátené do „normálnych“ pomerov.

15. 8. 1920 bola zriadená četnická expozitúra Trnava – (vlaková) stanica v sile päť mužov, ktorej úlohou bolo udržiavanie verejného pokoja a poriadku a zamedzenie krádežiam, ktoré sa tu rozmnožovali. Táto expozitúra bol zrušená 15. 1. 1921 a namiesto nej zriadili expozitúru s piatimi mužmi Trnava –

¹ Dnes Ulica Andreja Žarnova

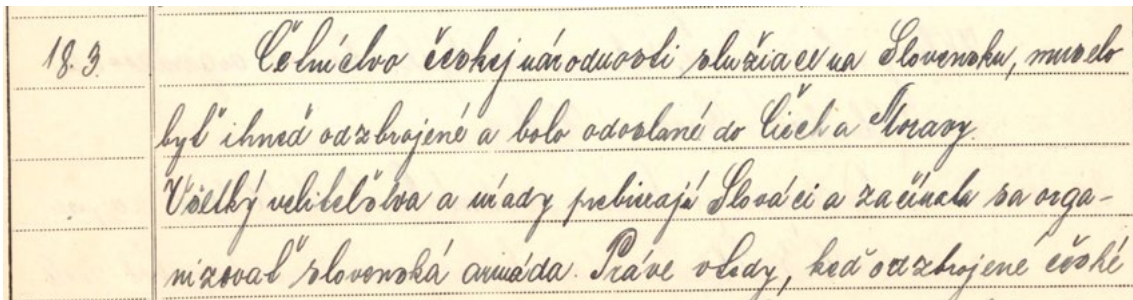
mesto. Slúžila výlučne obvodu mesta Trnava, pretože mestský kapitanát spolu s mestskou políciou neboli schopní dostatočne čeliť trestným činom spáchaným v meste a udržiavať tak verejnú bezpečnosť.

Keďže tunajší staničný obvod bol veľmi rozsiahly, kvôli čomu nebolo možné dostatočne čeliť trestným činom, bola dňa 2. 12. 1920 zriadená četnic-

spojenú so značným rizikom. Vo veľkej miere k tomu prispelo aj riziko všeobecného poklesu hodnoty ľudského života a rešpektu k úradu ako takému. Za prvé dva roky existencie novej republiky malo pri výkone služby padnúť 24 četníkov.

Neľahkú úlohu mali četníci napríklad aj v marci 1919, keď bola následkom nedostatočnej evidencie brancov nariadená

a bezpečnosť, zatiaľ čo sa k zboru postupne pridávali aj noví slovenskí četníci. Zlom nastal pár dní po vyhlásení samostatnosti Slovenska, 18. marca 1939, keď muselo byť četníctvo českej národnosti slúžiace na Slovensku odzbrojené a odoslané do Čiech a na Moravu. Všetky veliteľstvá a úrady mali prebrať Slováci a začínala sa organizovať slovenská armá-

Záznam o odzbrojení českých četníkov

ka stanica v Suchej nad Parnou (päť mužov), vďaka čomu sa obvod tej Trnavskej zmenšil o spomínanú Suchú nad Parnou, Zvončín a Košolnú. Aby sa zmenšil ešte stále pomerne veľký obvod tunajšej stanice, bola v apríli 1921 (21. 4.) zriadená četnická stanica v Dolných Lovčiciach, do obvodu ktorej boli okrem spomínanej obce pridelené aj Horné Lovčice, Veľké a Malé Brestovany a Zavar.

Medzi rokmi 1918 – 1920 sa četníctvo muselo vysporiadať s prechodom z monarchistického na republikánsky – demokratický zbor, s uvoľnením morálky nielen mužstva, ale predovšetkým civilného obyvateľstva. Postupne sa začali zvyšovať stavy a rásť počet četnických staníc.

Pozícia četníkov v tej dobe nebola jednoduchá, platové pomery boli neraz zúfalé. Vyžadovali od nich prísnu disciplínu a obmedzovaní boli v celej rade bežných práv (napríklad aj vo výbere životnej partnerky). Najmä sa však jednalo o službu

mobilizácia – príslušníci četníctva ich museli vypátrať, prinútiť narukovať a v prípade potreby predviesť pred príslušný vojenský útvar.

V roku 1920 trnavskí četníci čelili nespokojným robotníkom, továrenským aj poľnohospodárskym, ktorí boli rôznymi agitátormi nabádaní k štrajkom, počas ktorých sa pokúšali o násilnosti. 24. 7. 1921 bolo odzbrojená a stýraná trojmužová četnická hliadka a to konkrétne strážmajster Josef Ptáček a četníci na skúšku František Havránek a František Kalous rozzúreným davom robotníkov, keď chcela zabrániť demolovaniu domu Imricha Parráka v Trnave preto, že dal údajne násilne vystaňovať svojho sluhu. Hlavných 24 vinníkov bolo dodatočne zatknutých a zbrane nájdené.

Českí a moravskí četníci konali svoju službu v Trnave i v okolitých staniaciach počas celého trvania (Prvej) Československej republiky a zabezpečovali tak verejný poriadok

da. 2. augusta 1938 sa četníctvo na Slovensku vzdalo posledného „českého prvku“, ktorým bolo pomenovanie zboru – od tohto dňa bolo oficiálne premenované na žandárstvo.

Zdroje:

Ministerstvo vnútra SR, Štátny archív v Trnave, Žandárska stanica v Trnave

DRAHOŠOVÁ, Viera. Skalica 1918 : spomienky na príchod a pôsobenie dočasnej vlády pre Slovensko. 3. vydanie. Skalica : Záhorské múzeum v Skalici, 2018. 76 strán : faksimile, [Upravená reedícia publikácie z roku 1968; Vydané pri príležitosti 100. výročia vzniku Československej republiky]

GALAŠ Radek. Československé četníctvo 1918-1929. Praha : Academia, 2019, 353 s.

BARBORA SLOVINSKÁ
Štátny archív v Trnave

ZNÁMI I NEZNÁMI AUTORI HISTORICKEJ TRNAVSKEJ UNIVERZITY LXXIX.

Z Trnavy do sveta

Výskyt trnavských tlačí vo vedeckých knižniciach na území Moravy a Čiech

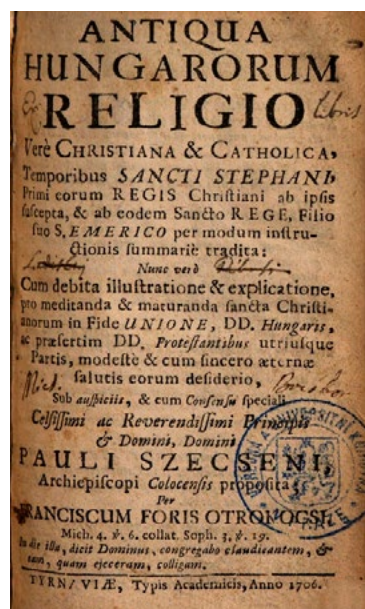
Rozsiahla vydateľská produkcia Akademickej tlačiarne v Trnave je predmetom aktívneho výskumu už niekoľko desaťročí. Okrem registrujúcich bibliografických korpusov, z ktorých najvýznamnejšia je Bibliografia územne slovacikálnych tlačí 18. storočia (2008) a Ave Tyrnavia! Opera impressa Tyrnaviae Typis Academicis, 1648-1777 (2013), vznikajú v slovenskom i maďarskom bádateľskom prostredí vedecké monografie a štúdie. Napriek tomu poskytujú stále podrobne neprebádaná literárna produkcia trnavskej akademickej tlačiarne rôzne možnosti interdisciplinárnych výskumov. Jednou z nich sú grantové projekty, ktoré umožňujú spracovať historické tlače z rôznych aspektov, ako napr. v súčasnosti sa rozbiehajúci projekt Šľachtické knižnice 17. a 18. storočia (APVV-22-0130), ktorý je spoločným projektom Univerzity Komenského a Trnavskej univerzity s ďalšími externými spolupracovníkmi.

Jedným zo súčasných bádateľských smerovaní je prienik trnavských tlačí do širšieho spektra dobových knižníc, čo súvisí s rozsiahlou rekatolizačnou a vzdelávacou činnosťou jezuitov, mecenátom či osobnými väzbami členov rádu v meštianskom a šľachtickej prostredí. Trnavská akademická tlačiareň ako inštitucionálna tlačiareň vystupovala v roli vydavateľa – nakladateľa, bola distribútorom a kníhkupeckým. Šírenie produkcie si zabezpečovala vlastnou rozvetvenou sieťou komisionálnych predajcov doma aj v zahraničí, ktorí ju ponúkali aj prostredníctvom kníhkupeckých katalógov. Tie sa po prvý raz v produkcii Akademickej tlačiarne objavili v roku 1710 (ďalej v rokoch 1724, 1734, 1743, 1758, 1763, 1770, 1772). Celková produkcia tlačiarne sa odhaduje v rozmedzí 5 000 – 5 500 tlačí, mnohé tituly sa však nezachovali, sú o nich len zmienky napr. v cenzorských výkazoch.

Po premiestnení univerzity do Budína (1777) sa rozčlenila aj rozsiahla univerzitná knižnica, pričom časť ostala v Trnave pre potreby novovzniknutej Právnickej akadémie a neskôr bola presunutá do Bratislavy. V súčasnosti sa trnavské tlače v najväčšom počte nachádzajú v Univerzitnej knižnici v Bratislave, Slovenskej národnej knižnici,

Štátnej vedeckej knižnici v Košiciach, ako aj ďalších knižniciach s historickým fondom. Dá sa povedať, že trnavské tlače sú súčasťou takmer každého súboru historických tlačí. Analýzy potvrdili, že sa pravidelne vyskytovali aj v knižniciach, ktoré dnes poznáme len z dobových súpisov.

Osobitne treba upozorniť na kontakty uhorských a českých jezuitov v rámci rakúskej provincie, ktoré sú doložené od počiatkov činnosti rezidencií v 16. storočí. Tejto téme sa aktívne venuje maďarská bádatelka Eszter Kovács, ktorá svoje poznatky o kultúrnych transferoch medzi uhorskými a českými jezuitmi zhrnula v monografii. Kolégiá v Prahe, Brne a najmä v Olomouci boli vyhľadávanými miestami štúdií uhorských študentov. V Uhorsku, predovšetkým v Trnave, sa zdržiavalo najviac jezuitov z Čiech a Moravy v období švédskej okupácie (1638 – 1645), následne ich počet klesal. Priamo v Trnave bolo evidovaných podľa výkazov do roku 1773 157 osôb s označením pôvodu „Moravus“, „Bohemus“ alebo „Silesius“. Z poznámok pri menách vyplýva, že to boli študenti, ale aj vyučujúci na filozofickej a teologickej fakulte, misionári, spovedníci, knihovníci či lekárnici. Viacerí z nich boli aj publikačne činní,

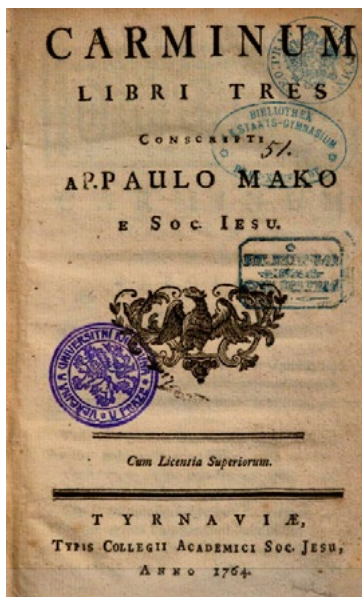

Dielo F. F. Otrókócsiho z roku 1706, exemplár z fondu Národnej knižnice v Prahe

ich diela vychádzali predovšetkým v Trnave alebo v jezuitskej tlačiarne v Košiciach.

Výskyt tyrnavík na českom a moravskom území

V roku 2010 sa uskutočnil prieskum vo fondoch Vedeckej knižnice v Olomouci. Na jeho základe sa zistilo 586 tlačí z rokov 1663 – 1773, pochádzajúcich z jezuitskej tlačiarne v Trnave. Veľká zbierka tyrnavík sa nachádza v Moravskej zemskej knižnici. V elektronickom

Dielo P. Makóa z roku 1764, exemplár z fondu Národnej knihovny v Prahe

katalógu bolo identifikovaných 825 knižných jednotiek. Najviac je zastúpená náboženská literatúra, nasledujú vydania antických autorov určené najmä vzdelávaciemu procesu, diela z uhorských dejín, práva, učebnice fyziky a matematiky, kalendáre. Prieskum v katalógu umožnil získať informácie, z akých fondov sa knihy do knižnice dostali. Najväčšia časť, 412 k.j. je súčasťou historického fondu, a z knižnice kláštora benediktínov v Rajhrade pochádza 298 titulov. V desiatkach sú zastúpené exempláre pochádzajúce pôvodne z knižnice františkánov v Moravskej Třebovej (43) a františkánov v Dačiciach (17), dominikánov v Znojme (26), minoritov v Brne (22) a šesť titulov bolo súčasťou fondu benediktínov z Broumova. Najstarším titulom je jedna z prvých tlačí Akademickkej knižnice, a to slovník známy pod názvom Vocabularium Ungarico-Slavico-Latinum z roku 1648.

Prekvapením prieskumu sa stal pomerne nízky výskyt tyrnavík vo fonde Národnej kni-

hovny (Klementinum) v Prahe – rešerš priniesla len 495 záznamov. Najstarším titulom je modlitebná knižka v maďarskom jazyku z roku 1662 venovaná vdove po sedmohradskom kniežati Jurajovi II. Rákóczym, Žofii Báthoryovej. Ako v predchádzajúcom prípade, aj v Klementine sú tyrnaviká zastúpené širokým tematickým aj žánrovým spektrom tlačí. Nachádzajú sa tu opäť diela vzťahujúce sa k uhorským reáliám, učebnice, kalendáre, promočné tlače, ale najmä filozofická a teologická literatúra. Diapazón bývalých majiteľov je značne pestrejší. Trnavské tlače boli samozrejme súčasťou jezuitských knižníc (kolégium pri sv. Klimentovi, rezidencia Libešice), vybrané tituly nesú posesorské záznamy významných aristokratických rodov. Zaujímavosťou je pre nás výskyt tlačí s posesorským záznamom trenčianskeho hlavného župana grófa Jozefa Illésházyho (1700 – 1766), ktoré sa dostali do fondu ako súčasť Szell-Kubelíkovej knižnice. Okrem spomenutých príkladov záznamy obsahujú informácie o desiatkach ďalších vlastníkov z územia habsburskej monarchie.

Prevažne teologické a filozofické diela sú súčasťou Strahovskej knižnice. Prieskum v online katalógu priniesol informáciu o 188 tituloch. Menšiu časť tvoria učebnice, diela antických autorov a len výberovo odborné diela. Záznamy však nedisponujú údajmi o posesoroch, takže bližšie poznatky priniesie až cielený výskum tohto fondu. Za zmienku stoja aj fondy knižníc spravovaných v Oddelení zámeckých knihoven v Národnom muzeu v Prahe. Zo získaných informácií vyplýva, že tyrnaviká sa nachádzajú v 35 z 350 spracovaných jednotlivých zámokých knižníc na území Moravy a Čiech. Momentálny počet dosahuje počet číslo 146 a väčšina nesie príslušné záznamy o vlastníctve,

čo môže byť interesantné pre ďalší výskum. Trnavské tlače sa nachádzajú i v samotnom historickom fonde Národného muzea v Prahe; podľa dostupných informácií je ich 133.

Prehľad autorov a tematické zameranie trnavských tlačí v jednotlivých fondoch a zbierkach českých a moravských pamäťových inštitúcií potvrdzujú zastúpenie hlavných segmentov vydavateľského programu trnavskej tlačiarne. Množstvo posesorských záznamov rôznej výpovednej hodnoty, objasnenie vlastníckych vzťahov a kontaktov, ako aj spôsobu, ako sa knihy dostali do konkrétneho fondu, si vyžaduje ďalší výskum.

Modlitebná knižka z roku 1743, exemplár z fondu Národnej knihovny v Prahe

Zdroje:

AMBÚŽOVÁ PORIEZOVÁ, M. – ŠKOVIEROVÁ, A.: Bohuslav Balbín a recepcia jeho diela v prostredí slovenských historických knižníc. Dostupné na: http://www.knih-kt.cz/download/BB400_v1_202112.pdf

ECKER, J.: Dejiny Univerzitnej knižnice v Bratislave 1919–1985. Bratislava: Univerzitná knižnica

v Bratislave 1994.

HAIMANN, Gy. – MUSZKA, E. – BORSA, G. A nagyszombati jezsuita kolégium és az egyetemi nyomdaeltára 1773. Budapest: Balassi Kiadó 1997.

KOVÁCS, E.: „Légy cseheknek pártfogója, magyaroknak szószóllója...”: Cseh–magyar jezsuita összefüggések a kezdetektől 1773-ig.

Budapest–Piliscsaba: OSZK–PPKE 2015.

Súťažná otázka:

Ktorá zo spomenutých zahraničných pamäťových inštitúcií vlastní najväčší počet tlačí z trnavskej akademickej tlačiarne?

Správne odpovede zasielajte do 20. novembra 2023 emailom na erika.jurikova@truni.sk.

Z účastníkov súťaže vyžrebujeme jedného, ktorý získa knižnú cenu.

MIRIAM AMBRÚŽOVÁ PORIEZOVÁ
Univerzitná knižnica v Bratislave

ERIKA JURÍKOVÁ
Pedagogická fakulta Trnavskej univerzity

Svätý Róbert Bellarmin a jeho dielo Dišputy o sporných otázkach kresťanskej viery proti heretikom tejto doby

Svätý Róbert Bellarmin SJ (lat. Robertus Franciscus Romulus Bellarminus, nar. 4. októbra 1542 v Montepulciane v Toskánsku, zomr. 17. septembra 1621 v Ríme) bol taliansky jezuita, katolícky biskup, kardinál, teológ, spisovateľ a diplomat, učiteľ Katolíckej cirkvi a jeden z najvýznamnejších predstaviteľov protireformácie a Tridentského koncilu. Autor polemických, asketických, exegetických a historických spisov, priekopník doktríny o nepriamej moci pápeža.

Bellarmin pochádzal z rodiny nižších šľachticov. Otcom bol Ricardo Bellarmino, matka Cinzia Cerviniová bola sestrou pápeža Marcela II. Róbert bol tretím z piatich synov a okrem toho mal sedem sestier. Keďže sa narodil na sviatok svätého Františka z Assisi, pôvodne bol pokrstný ako František (Franciscus). V rodnom Montepulciane navštevoval od pätnástich rokov novozaloženú jezuitskú školu. Jeho otec chcel, aby sa stal lekárom, no nakoniec 21. septembra 1560 vstúpil ako osemnásťročný do jezuitského rádu (Spoločnosti Ježišovej). Po štúdiách a vyučovaní v Taliansku (filozofia v Ríme, rétorika v Mondovi a teológia vo Florencii a Padove) odišiel do Leuvenu vo vtedajšom španielskom Nizozemsku (dnes Belgicko). Z veľkej miery bol samouk. Zoznámil sa so salamanskou školou a nadväzujúc na tomizmus a kritiku prameňov komentoval Akvinského. V Leuvene bol v roku 1570 vysvätený na kňaza

a začal vyučovať teológiu.

Róbert bol slabej postavy a nízkeho vzrastu, preto musel počas kázni stáť za kazateľnicou na stoličke. Napriek tejto prekážke bol vynikajúcim kazateľom a postupne si v cirkevnom pro-

stredí získaval veľkú úctu.

V Nizozemsku bol konfrontovaný s protestantizmom a augustiniánskymi doktrínami o milosti a slobodnej vôli, ktoré ho inšpirovali v jeho neskoršej obhajobe katolicizmu. Zaviazal sa vyvrá-

Prvý zväzok, 1586, začiatok textu s grafickou výzdobou

tiť tézy, ktoré sa do katolíckej doktríny snažil zaviesť Michael Baius, a za týmto účelom vytrvalo študoval diela reformátorov, čítal spisy cirkevných otcov a scholastikov, akty koncilov a pontifikálne texty.

V roku 1576 sa Bellarmin vrátil do Ríma, kde prednášal v novom jezuitskom kolégiu na katedre kontroverzných otázok.

V októbri 1589 ho pápež Sixtus V. prideliť k misii kardinála legáta Enrica Caetaniho, ktorý bol poslaný do Francúzska brániť katolícke záujmy proti hugenotom. V tom istom čase zároveň Sixtus V. nariadil začlenenie Bellarminovej knihy

Disputationes na index zakázaných kníh, kým nebudú omyly v nej opravené. Dôvodom bola Bellarminova doktrína o nepriamej moci pápeža, ktorú prezentoval v prvom zväzku spomínaného diela vydanom v roku 1586. Podľa neho svetská autorita vznikla a existuje nezávisle od duchovnej, teda nie je Božieho pôvodu. Pápež Sixtus V. zasa vychádzal z tézy, že pápež ako následník apoštola Petra je nositeľom najvyššej duchovnej i svetskej autority na zemi. Preto bola Bellarminova kniha dočasne zaradená na index zakázaných kníh. Krátko po tom, čo v roku 1590 pápež Sixtus V. zomrel, bola však z indexu vyškrtnutá.

V roku 1592 bol Róbert vymenovaný za rektora kolégia a o dva roky neskôr sa stal predstaveným neapolskej provincie Spoločnosti Ježišovej. Bol duchovným vodcom jezuitu Alojza Gonzagu. Okrem významných teologických príspevkov sa Bellarmin osobne zaujímal o chudobných, ktorým venoval všetky svoje prostriedky. Od roku 1597 pôsobil ako poradca pápeža Klementa VIII. Bol pápežským teológom a poradcom Svätého ofícia, ktoré sa zaoberalo vieroučnými otázkami a ich examináciou. V marci 1599 bol pápežom Klementom VIII. vymenovaný za kardinála.

Reštaurovanie prvého zväzku z roku 1586 podporil Fond na podporu umenia

Druhý zväzok, 1588, pôvodná renesančná kožená väzba so slepotlačovou výzdobou

Róbert Bellarmin sa stal známym aj kvôli zrušeniu výučby platónskej filozofie na Sapienzskej univerzite či odsúdením Giordana Bruna na základe zoznamu tzv. ôsmich extrapoloovaných téz z Brunových spisov, ktoré Bellarmin vypracoval a ktoré Bruno odmietol odvolať. Neskôr, v roku 1603, sa podieľal tiež na súde s Tomasom Campanellom. V roku 1605 sa zúčastnil konkláve, ktoré zvolilo za pápeža Pavla V. Časť kardinálov navrhovala aj Bellarmina. Pavol V. urobil Bellarmina svojim dôverníkom a diplomatom. V rokoch 1615 – 1621 predsedal komisii, ktorá revidovala grécky text Nového zákona. Ako diplomat riešil spory pápežstva s Benátskou republikou, anglickým kráľom Jakubom I. aj francúzskymi galikanistami. Ako poradca Svätého ofícia mal

významnú úlohu pri prvom skúmaní Galileových spisov.

Z Bellarminovej korešpondencie vyplýva, že s názormi Galilea čiastočne sympatizoval, pričom mu poskytol audienciu, na ktorej ho varoval, aby neobhajoval Kopernikovu teóriu nekompromisne, ale aby ju považoval iba za hypotézu. Galileov druhý proces sa konal až po Bellarminovej smrti, v dôsledku čoho mu nemožno pripisovať významný podiel na jeho odsúdení.

V roku 1621 sa Bellarmin ešte zúčastnil na konkláve, no postupne zdravotne chradol. Ku koncu života odišiel žiť do noviciátneho domu Sant' Andrea na Qvirináli, kde aj zomrel. Hoci si prial, aby sa jeho pohreb uskutočnil v skromnosti, jeho telo bolo vystavené k verejnej úcte. Pochovaný bol v Chiesa del Gesù. Po jeho blahoslavení boli pozostatky prenesené do Kostola svätého Ignáca, kde bol uložený vedľa oltára svätého Alojza. Žil jednoducho a zomrel chudobný. Už krátko po jeho smrti sa začal proces blahorečenia, no pre odpor v rámci Cirkvi bol završený až v roku 1923. V roku 1930 bol kanonizovaný a o rok neskôr vyhlásený za učiteľa Cirkvi.

Bellarminovým najplyvnejším dielom bola séria prednášok publikovaná pod názvom *Disputationes de controversiis Christianae fidei adversus huius temporis haereticos* (*Dišputy o sporných otázkach kresťanskej viery proti heretikom tejto doby*, 3 zväzky, Ingolstadt, 1586, 1588, 1590). Tieto dišputy podľa autora obsahovali jasné vymedzenie katolíckej doktríny, organicky organizovali všetky kontroverzné body viery, ktoré boli dovtedy spracované oddelene a rozptýlené vo veľkom počte diel. Prvý zväzok sa zaoberal otázkami inštitucionálneho rámca Cirkvi, druhý sviatosťami a tretí milosťou a ospravedlnením. Toto dielo bolo preložené do mnohých

Tretí zväzok, 1603, s drevorezovou grafikou Spoločnosti Ježišovej

jazykov a v priebehu tridsiatich rokov vyšlo v dvadsiatich vydaniach. Do začiatku 19. storočia vyšlo stodvadsaťkrát.

Róbert sa podieľal aj na príprave sixto-klementínskeho vydania Vulgáty. K dielu napísal predhovor *Praefatio ad lectorem*. Jeho katechizmus *Dichiarazione più copiosa della dottrina cristiana* z roku 1597 výrazne ovplyvnil neskoršie diela a bol preložený do mnohých jazykov. Poskytoval obširnejšie odpovede na 273 doktrínálnych

otázok. Bol vytvorený na poverenie pápeža Klementa VIII. Okrem toho Róbert napísal aj menší katechizmus *Dottrina cristiana breve*, ktorý bol určený predovšetkým pre deti a študentov a poskytoval stručnejšie odpovede na 96 doktrínálnych otázok. Nezanechal však žiadne systematické a jednotné dielo spirituálnej doktríny porovnateľné s jeho dielami o kontroverznej teológii, no jeho horlivosť presadzovať katolícky a asketický život vplývala na jeho diela

vo všetkých fázach jeho tvorby, väčšmi však ku koncu jeho života. V duchovnej rovine čerpal najmä z diel Ignáca z Loyoly. Napísal tiež *Základy hebrejského jazyka* (*Institutiones linguae hebraicae*, 1578). Bellarminova autobiografia prvýkrát vyšla v roku 1676 v Ríme. Kompletne vydanie jeho diel vyšlo v 12 zväzkoch v rokoch 1870 až 1874.

V historickej knižnici Západoslovenského múzea v Trnave sa nachádza prvé vydanie spomínaného najvplyvnejšieho Bellarminovho diela *Disputationes de controversiis Christianae fidei adversus huius temporis haereticos*. Prvý zväzok z roku 1586 sa nachádzal vo veľmi zlom fyzickom stave, bol napadnutý plesňou, zatečený, papier bol krehký a rozpadal sa, mal zničenú pôvodnú väzbu a rozpadnutý chrbát. Preto bol vo výzve Fondu na podporu umenia vypracovaný projekt reštaurovania tejto vzácnej tlače, ktorý bol úspešný a vďaka finančnej podpore Fondu na podporu umenia bola táto publikácia aj zreštaurovaná. Samotné reštaurovanie bolo vykonané v Slovenskej národnej knižnici, odbor reštaurovania a konzervovania dokumentov pod odborným vedením Ing. Martiny Bajzíkovej, PhD. Reštaurovaním starých a vzácných tlačí ohrozených nenávratným poškodením ide o záchranu nášho i svetového kultúrneho dedičstva, jeho zachovanie pre ďalšie generácie i sprístupnenie súčasným bádateľom. V historickej knižnici ZsM evidujeme aj druhý (Ingolstadt, 1588 a 1593) a tretí zväzok (Ingolstadt, 1593 aj Lyon, 1603) tohto vzácneho diela. Knihy sú dostupné na prezenčné štúdium a zreštaurovaný zväzok bude prezentovaný v múzeu v marci 2024 v rámci krátkodobej výstavy Zbierkový predmet mesiaca.

Zdroje:

ATTWATER, Donald. Slovník svatých. Rudná u Prahy: Papyrus, 1993. ISBN 80-85776-06-5.

Heslo Robert Bellarmino, s. 332 – 333.

FARMER, David Hugh (ed.). The Oxford Dictionary of Saints. New York: Oxford University Press, 2003. ISBN 0-19-860629-X.

Heslo Bellarmine, s. 48 – 49.

JONES, Lindsay (ed.). Encyclopedia of Religion. Vol.

2. Attributes of God. Detroit: Macmillan Reference USA, 2005.

ISBN 0-02-865735-7. Heslo Bellarmino, Roberto, s. 816.

Ottův slovník naučný: Illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí. Díl 3. B – Bianchi. Praha: J. Otto, 1890.

Heslo Ballarmino Roberto, s. 685.

The Catholic Encyclopedia. Vol. 2. New York: Robert Appleton Company, 1907. Heslo

St. Robert Francis Romulus Bellarmine.

Theologische Realenzyklopädie. Bd. 5. Autokephalie – Biandrata. Berlin; New York: Walter de Gruyter, 1980. ISBN 3-11-007739-6. Heslo Bellarmini, Roberto (1542 – 1621), s. 525 – 531.

Mgr. MILAN ŠEVČÍK

kurátor historickej knižnice
Západoslovenského múzea

Ľudia a udalosti v histórii Trnavy

Výročia v novembri

1. 11. 1978 – V Trnave umrel pedagóg, organizátor atletiky a tréner ANTON HAJMÁSSY, ktorému roku 2003 udelili Cenu mesta Trnava in memoriam za rozvoj trnavskej atletiky a jeho meno nesie ľahkoatletický štadión Slávie (45. výročie).

6. 11. 1978 – Do používania bol odovzdaný diaľničný úsek zo Senca do Trnavy, dlhý 19,1 km (45. výročie).

7. 11. 1848 – V Trnave sa uskutočnilo posledné zasadanie proticholerovej komisie (175. výročie).

7. 11. 1968 – V Trnave umrel stredoškolský pedagóg, prekladateľ a publicista VILIAM SCHRONK, rodák z Bolerázu, absolvent trnavského gymnázia a v rokoch 1958-1968 jeho riaditeľ (55. výročie).

9. 11. 2008 – Pápež Benedikt XVI. vyhlásil Dóm sv. Mikuláša v Trnave za Baziliku minor (15. výročie).

10. 11. 2018 – V Bratislave umrel herec a spevák MARIÁN GEIŠBERG, rodák z Piešťan, ktorý pôsobil v trnavskom divadle a žil vo Vlčkovciach (5. výročie).

Bernoláková brána s ľavým reliéfom, ktorého autorom je M. Machala

13. 11. 1918 – Do Trnavy prišiel z Leopoldova obrnený vlak s maďarskými vojakmi, ktorí prepadli českých četníkov strážiacich železničnú stanicu. Troch

z nich zabil a viacerých zranil. Túto udalosť pripomína pamätná tabuľa na stanici (105. výročie).

13. 11. 2013 – V kanadskom

Toronte umrel trnavský rodák, univerzitný profesor a odborník v oblasti stavebných technológií SVÄTOPLUK RAKÚS (10. výročie).

19. 11. 1623 – Sedmohradské knieža a vodca protihabsburského povstania GABRIEL BETLEN zvolal do Trnavy zhromaždenie stavov, ktorých zástupcovia požadovali začatie mierových rokovaní s kráľom FERDINANDOM II. (400. výročie).

19. 11. 1903 – V Kuklove sa narodil básnik, prekladateľ, lekár a univerzitný profesor ANDREJ ŽARNOV, vl. menom František Šubík, ktorý študoval na trnavskom gymnáziu a pred emigráciou pracoval v Trnave ako patológ. Mesto Trnava mu udelilo roku 2005 Čestné občianstvo in memoriam a jeho pamiatku pripomína ulica nesúca jeho meno a dve pamätné tabule (120. výročie).

21. 11. 1903 – V Trnave umrel národný dejateľ, prvý redaktor Katolíckych novín, predseda Spolku sv. Vojtecha v Trnave a cirkevný hodnostár ŠIMON KLEMPA, ktorého meno nesie jedna z trnavských ulíc (110. výročie).

21. 11. 1993 – V Trnave sa uskutočnilo slávnostné znovuodhalenie súsošia Najsvätejšej Trojice na pôvodnom mieste na námestí (30. výročie).

22. 11. 2018 – V Bábě umrel dlhoročný dekan trnavskej farnosti sv. Mikuláša, prezident Slovenskej katolíckej charity a čestný občan mesta Trnava JOZEF SLAMKA (5. výročie).

23. 11. 1903 – V Trnave sa narodil akademický sochár MIKULÁŠ MACHALA, autor reliéfov na Bernolákovej bráne a tvorca pomníka Antona Bernoláka, ktorý stojí na Slanickom ostrove uprostred Oravskej priehrady (120. výročie).

Pamätná tabuľa na pamiatku A. Žarnova

24. 11. 1938 – V Trnave sa narodil atlét, tréner, športový funkcionár a pedagóg EDUARD ČORDÁŠ, dlhoročný profesor telocviku na SPŠT v Trnave a nositeľ Čestného uznania mesta Trnavy za zásluhy o rozvoj a reprezentáciu mesta (85. narodeniny).

24. 11. 1983 – V Trnave umrel ovocinár, okresný štátny konzervátor prírody a odborný publicista KORNEL MAHR, ktorého meno nesie jedna z ulíc mesta (40. výročie).

25. 11. 1918 – Po bojoch o trnavskú železničnú stanicu, jej obsadení a následnej kapitulácii maďarskej gardy československé vojsko definitívne obsadilo Trnavu (105. výročie).

26. 11. 2022 – V Trnave umrel vo veku 68 rokov lekár-otorino-

laryngológ a komunálny politik GABRIEL PAVELEK, v rokoch 2010 – 2012 riaditeľ Fakultnej nemocnice v Trnave (1. výročie).

28. 11. 1763 – V Trnave sa narodil cirkevný historik, pedagóg a biskup JOZEF VURUM, zakladajúci člen a mecén Slovenského učeného tovarišstva (260. výročie).

29. 11. 1913 – V Jaslovských Bohuniciach sa narodil športovec, tréner volejbalu a pedagóg JOZEF LUKOVIČ, odborný asistent na PdFUK v Trnave, kde mu roku 2013 udelili Cenu mesta Trnava za rozvoj športu a o rok neskôr aj čestné občianstvo Trnavského samosprávneho kraja (110. výročie).

Pocta Jarovi Filipovi na trnavských doskách

Divadlo Jána Palárika uviedlo 13. októbra 2023 svoju prvú premiéru v jubilejnej 50. sezóne. Autorská inscenácia Filip je poctou hudobníkovi, spevákovi, skladateľovi, hercovi, režisérovi, humoristovi a jednej z najvýraznejších osobností dejín tohto divadla Jarovi Filipovi.

„50 sezónu sme chceli otvoriť niečím naozaj výnimočným. Motto sezóny znie: „Spolu tvoríme príbehy“ a tak sme sa rozhodli vzdať hold osobnostiam, ktoré začali písať príbeh nášho divadla. Aj v súčasnosti pracujú v divadle pamätníci, ktorí nám podávajú autentickú správu o časoch Divadla pre deti a mládež tzv. zlatej ére trnavského divadla. Aj vďaka nim spomíname na neuvriteľne všestranného herca Jara Filipa, ktorý u nás pôsobil 12 rokov. A stopa, ktorú zanechal v divadle a divákoch preživa dodnes,“ povedala umelecká šéfká DJP Lucia Mihálová. Text inscenácie zostavil

z autentických spomienok, dokumentov, rozhovorov a korešpondencií dramatik a dramaturg Miro Dacho. Režisérom inscenácie je Ján Luterán, ktorý pre DJP vytvoril populárnu inscenáciu o futbalovom klube Spartak Trnava Futbal alebo Bílý anđel v pekle. „Snažili sme sa s celým tímom sprostredkovať divákovi autenticitu, spontánnosť, hravosť a humor Jara Filipa. Inscenácia Filip je plná jeho hudby, vtipu a variácií na situácie z jeho života, ktoré nám prišli najzaujímavejšie a pre jeho životný štýl významné. Je to kolektívne dielo, kde sú všetci ôsmi herci Jarom Filipom a zároveň nikto z nich, pretože Jaro Filip bol naozaj jedinečný a nenapodobiteľný,“ uviedol režisér Ján Luterán.

V inscenácii o jednom z najikonickejších hudobníkov nechýba živá hudba. Účinkujúci herci Vladimír Jedľovský, Michal Jánoš, Dana Droppová, Silvia Soldanová, Tomáš Vravník,

Miroslav Beňuš a vzácný hosť, herec a klavirista Daniel Žulčák ju naživo interpretujú priamo na javisku. „Som nadšený z toho, aké veľké zázraky sa dejú za ten krátky čas, čo skúšame Filipa. Herci sú autentickí, tak ako bol aj Jaro Filip. Som rád, že som toho svedkom. Filipove nahrávky nie sú z dnešného pohľadu na hudbu dokonalé. Práve tým sú výnimočné a nesmrteľné. V inscenácii si zahrá aj pianino, na ktorom hral Jaro Filip v tomto divadle a zostala na ňom vypálená klávesa od cigarety,“ povedal hudobník Martin Husovský.

Scénu navrhoval Juraj Kuchárek. Kostýmová výtvarníčka Alžbeta Kutliaková sa inšpirovala priamo šatníkom Jara Filipa. A tak sa na javisku ocitne naraz osem Jarov Filipov vrátane ikonických fúzov. Pohybovej spolupráce sa ujal tanečník a choreograf Lacko Cmorej. Scénu a kostýmy vyrobili dielne DJP.

-DJP-

Polstoročie so speváckou súťažou Mikuláša Schneidra-Trnavského

Uzavrel sa 25. ročník medzinárodnej speváckej súťaže Mikuláša Schneidra-Trnavského. Organizujú ho pravidelne každý druhý rok. Prvý ročník pripravili v roku 1971, no prvým významnejším bol ročník 1973. Pred polstoročím si odniesli ocenenia Peter Dvorský a Eva Blahová. A práve tieto významné osobnosti stoja pri súťaži dodnes, už ako porotcovia. Význam podujatia potvrdzujú aj ďalšie mená osobností, ktoré počas niekoľkých októbrových dní zasadli do porotcovských kresiel v Zrkadlovej sieni Divadla Jána Palárika. Spomeňme Gabrielu Beňačkovú, Jozefa Kundláka a ich kolegov, ktorí reprezentovali Švajčiarsko, Nórsko, Rakúsko, Poľsko a Chorvátsko.

Organizátormi súťaže sú Hudobné centrum spolu s Mestom Trnava, Trnavským samosprávnym krajom a ďalšími partnermi. Laureátmi predchádzajúcich ročníkov sú dnes už známi speváci – spomeňme napríklad Janu Šomošiovú, Boženu Berkyovú, Martina Babiaka, Sisu Sklovskú, Dalibora Jenisa či Šimona Svitoka. Neraz sa teda potvrdilo, že súťaž je pre operných spevákov dôležitým odrazovým mostíkom na medzinárodné javiská. Navyše, je aj možnosťou, ako propagovať slovenský repertoár, najmä úpravy piesní Mikuláša Schneidra-Trnavského. Pre spevákov z neslovenských krajín to znamená aj popasovať sa so slovenčinou.

Ako pripomenula predsedníčka poroty súťaže prof. Eva Blahová, v októbri 2022 oslávila univerzita v Green Bay v USA dvadsať ročníkov organizovania Americkej medzinárodnej speváckej súťaže v českej a slovenskej hudbe. Potvrdila stúpajúci záujem medzi mladými speváčkami. Vzorom pre organizátorku prof. Sarah Meredith bola práve súťaž Mikuláša Schneidra-Trnavského. Do Trnavy ju pred dvadsiatimi rokmi pozvala Eva Blahová. Táto americká súťaž rastie aj vďaka sponzorke a donátorky kultúry Sharon Resch, ktorá podporila aj finalistov súťaže v Trnave, čo im umožnilo predstaviť sa na súťaži v USA. „Mám obrovskú radosť, že sa v Trnave vôbec uskutočnil tento jubilejný ročník. Aj keď celé roky bývala súťaž v máji,

teraz sa pre peripetie uskutočnil až v októbri. Príroda nám to vrátila pekným počasím.

Záverečný koncert ukázal, akých kvalitných spevákov sme mali vo finále. Som rada, že sa objavilo veľa slovenských talentov. Napokon, reprezentantku Slovenska vysielame na spomínanú súťaž do USA. Dúfam, že to je aj motivácia pre konzervatória a hudobné školy, aby

a korepetítorom, ktorí s nimi intenzívne pracovali. Príprava na súťaž totiž vždy trvá dlhší čas,“ hovorí. So speváčkami počas súťaže pracovali aj korepetítori Xénia Šuleř-Maskalíková a Róbert Pechanec. Okrem prvých troch cien v kategóriách bolo udelených ešte viacero mimoriadnych cien, ceny organizátorov i divadiel, čo umožňuje hostovanie alebo predspevanie

Nina Križová a predsedníčka poroty Eva Blahová

prípravovali súťažiacich na ďalší ročník,“ povedala Eva Blahová a vyslovila nádej, že toto medzinárodné podujatie bude pokračovať aj o dva roky. „Unikátne bolo zastúpenie Gruzínska, Iránu, Číny a aj Poľska, Nemecka a Chorvátska. Práve odtiaľ prišla skupina výborných spevákov. Musíme byť vďační pedagógom

v danom divadle (ide o české a slovenské divadlá a operné domy).

„Súťaž je aj pre mňa motiváciou. Mladí speváci vedia, že aj my sme stáli na tomto pódiu, že im fandíme a držíme palce. Ak si pozrieme mená laureátov predchádzajúcich ročníkov, mnohí urobili veľmi úspešnú

medzinárodnú opernú kariéru. Tak zostáva dúfať, že aj dnešní laureáti sa stanú hviezdami operného neba," hovorí prof. Blahová. Súťaž je rozdelená podľa veku do dvoch kategórií. Povinný repertoár tvorí ľubovoľná ľudová pieseň z krajiny súťažiacieho, ľubovoľná skladba zo 17. – 18. storočia, umelá pieseň a operná ária z obdobia klasicizmu a romantizmu a napokon aj pieseň Mikuláša Schneidra-Trnavského. V druhej kategórii u starších súťažiacich ako 24 rokov je to operná alebo oratórna pieseň z obdobia baroka, umelá pieseň 20. – 21. storočia, operná ária od Mozarta, umelá pieseň od slovanského skladateľa, operné árie od obdobia romantizmu až po dnešok a napokon umelá pieseň Mikuláša Schneidra-Trnavského. S týmto náročným zadáním sa týždeň pasovali nielen súťažiaci, ale aj porota.

V prvej (ženskej) kategórii do 24 rokov boli ocenené Nina Krížová, Alžbeta Reháková, Vanesa Čierna a Maryam Jalalikandy z Iránu. Z mužov boli úspešní Tomislav Jukić z Chorvátska, Matúš Čík a Bence Sabó. V druhej kategórii spevákov nad 24 rokov sa umiestnili Patricia Židetić z Chorvátska, Wei Lu z Číny, Saskia Žihalová a Mária Štúrová. V kategórii muži udelili len jednu cenu, a to pre Zuraba Nakeuriho z Gruzínska.

A čo na svoju úspešnú účasť v jubilejnom ročníku hovorili speváci? „Je to trojkolová súťaž, takže neraz to bolo veľa stresu a čakania. Najmä pre zahraničných účastníkov to bolo isto ťažké. Pozitívom bola možnosť porovnania sa s konkurenciou zo zahraničia. Som z Banskej Bystrice a mám aj vokálne kvarteto s tromi opernými speváčkami. Mojou ambíciou je pripravovať

recitály a veľa spievať," hovorí jeden z ocenených Matúš Čík, ktorý je študentom Akadémie umení v Banskej Bystrici. „Pre mňa je to veľká česť zaspievať si pred takými osobnosťami, je to veľká inšpirácia. Doma som cvičila, postupne som si budovala repertoár a pracovala. Nakoniec moji pedagógovia usúdili, že môžem ísť aj na súťaž. Mala som veľkú trému spievať pred takými osobnosťami. Čím ďalej sme postupovali v kolách, tým viac som si to užívala," hovorí Nina Krížová z Martina. „Myslím si, že porota mala veľmi veľa práce s hodnotením, bolo veľa účinkujúcich. Veľmi mi pomohol očný kontakt, vedela som sa zorientovať ako to asi hodnotia," hovorí Saskia Žihalová zo Sabinova.

MARTIN JURČO

Foto: Anton Sládek

Štvormetrová plastika od Josepha Jurča sa vrátila do Trnavy

Umelecké dielo Konštrukcia od významného trnavského sochára strávilo dva roky v reštaurátorskom ateliéri v Bernolákove. Už je späť. Vynovenú plastiku môžete vidieť na svojom domovskom mieste na ulici Kornela Mahra.

Mosadzné dielo vytvoril trnavský sochár Joseph Jurča v roku 1969. Táto plastika, v srdci sídliska Prednádražie sa výrazne vzdaluje od jazyka socialistického realizmu, no vďaka tomu má vo fonde umenia vo verejnom priestore významnú pozíciu. Hoci nejde o figuratívne dielo, stáva sa zrejším zrkadlom doby, v ktorej vzniká. Má podobu levitujúceho uzla, ktorý stojí na jednom zo svojich ohybov. So svojou výškou 4,3 metra a šírkou 3,8 metrov sa nedá prehliadnuť. Na ulici Kornela Mahra

pôsobí ako dominantný prvok malého námestia, či vnútrobloku. Úsilím autora bolo doplniť plastikou okolitú architektúru a oživiť ju nefiguratívnosťou. Prísnu geometriu naznačuje harmóniu a zároveň modernosť sochárskeho prístupu.

Zlý stav si pýtal úplnú demontáž

V plastike sa veľmi rozrastala zvnútra i zvonku korózia, a taktiež jej dali zabráť početné vandalské pokusy. V roku 2021 Mesto Trnava a Zaži v Trnave, správca plastiky, teda začalo

s jej obnovou. Plastika bola demontovaná na dve časti a prevezená do ateliéru reštaurátora, Akad. soch. Stanislava Koželu v Bernolákove, ktorý sa špecializuje na reštaurovanie kovových plastík a kovových prvkov.

Technologicky náročná, ale na slovenské pomery unikátna obnova

Sochu čakalo na prechodnom pobyte v ateliéri masívne spevnenie a výmena vnútornej kostry, následne zjednotenie plášťa, poškodeného pokusmi o odcudzenie mosadze, z ktorej je vyhotovený. Plastika má nový betónový sokel a vymenené oceľové kotvenie, aby bola zabezpečená proti pádu.

Umenie vo verejnom priestore

Celý proces tejto unikátnej obnovy zabezpečil bývalý mestský kurátor Adrián Kobetič. „Rekon-

štrukcia sochy je jednak preukázaním kultivovanosti v prístupe k verejnému priestoru a dielam v ňom, ale aj prejavom vďaky trnavskému sochárovi Josepovi Jurčovi, ktorý do verejného priestoru mesta prispel hneď niekoľkými dielami Kvet, Ležiaca žena či Materstvo," hovorí. Jednotlivé sochy od Josepha Jurča nájdete aj s fotografiami na webovej aplikácii galeriaulice.sk, kde na jeseň pribudnú zaujímavosti práve o Jurčových sochách.

JANA PEKÁRKOVÁ

Foto: Martin Hesko, Adrián Kobetič

Príbehy historických trnavských relikvií

Stretli ste sa už s názvami ako Turínske plátno, Ježišova trňová koruna, kopija, ktorou prebodli Ježišovi bok, či kalich z poslednej večere? Ak áno, určite viete, že ide o najznámejšie svetové relikvie. Niekoľko takýchto vzácných artefaktov ukrýva aj mesto Trnava.

Relikvie sú časti tiel posvätných alebo uctievaných osôb alebo náboženské objekty, ktoré slúžia ľuďom ako predmety uctievania. Sú súčasťou kresťanstva, ale aj rôznych iných náboženstiev. Slovo "relikvia" pochádza z latinského slova "reliquiae," čo v preklade znamená pozostatky alebo niečo zanechané. V kresťanstve sú relikvie predmety spojené so životom Ježiša Krista, Panny Márie, apoštolov a svätých. Ľudia veria, že môžu prinášať Božiu milosť a sprostredkovať zázraky. Dokonca prosia svätých o rôzne milosti, najmä o silu v ťažkých chvíľach a o ochranu svojej viery.

Možno ste nevedeli, že aj v Trnave sa nachádza niekoľko svätých relikvií. Viaceré z nich sú umiestnené vo vrcholoch kostolných veží, kde takto bližšie k Bohu sprostredkovávajú ochranu mesta a ľudí, iné sa nachádzajú priamo v chrámoch.

Jedným z príbehov o relikviách je aj ten zo života troch košických mučeníkov. Štefan Pongrác, Melichar Grodecký

Relikvie v Kostole Najsvätejšej Trojice

a Marek Križin boli umučení, pretože nezapreli svoju katolícku vieru. Bolo to v čase povstania Gabriela Betlena na začiatku 17. storočia, kedy sa jeho vojská zmocnili Košíc, a viacerí sa stali obeťami bojov medzi protestantmi a katolíkmi. Uväznili ich vo vtedajšom kráľovskom dome, nasledovalo mučenie a ich smrť.

Neskôr ich tajne pochovali a postupne sa cez rodinu Forgáčovcov dostali do Trnavy do kláštora klarisiek a odtiaľ do Kostola sv. Anny a Kostola Najsvätejšej Trojice. Za svätých ich vyhlásil pápež Ján Pavol II. v roku 1995 počas svojej návštevy Slovenska.

Viac o týchto mučeníkoch,

ako aj o tom, ako vyzerala Trnava za života svätých, prezradí počas dvoch novembrových víkendov sprievodca cestovného ruchu Slavomír Dzvoniak a Miroslav Beňák. Zaujímavosťou o prehliadku s názvom **Relikvie ako predmety uctievania** prevedie trnavskými kostolmi a dvojhodinovú prechádzku obohatiť o zaujímavé príbehy zo života svätých. Návštevníci tak budú mať možnosť nahliadnúť do histórie náboženských objektov a trnavských relikvií. „Ukážeme ľuďom svedectvo, ktoré tu zanechali naši predkovia, pretože aj oni chceli, aby ľudia pochopili, že svätosť nie je niečo vzdialené a minulé, ale že je aktuálna a dosiahnuteľná pre každého jednotlivca,“ objasnil Slavomír Dzvoniak, trnavský sprievodca cestovného ruchu.

Trasa, ktorou sprievodca návštevníkov povedie, začne pri Bazilike sv. Mikuláša, odkiaľ sa presunú do Kostola sv. Anny, kde sa nachádzajú pozostatky spomínaných košických mučeníkov. „Trasu zakončíme v Kostole Najsvätejšej Trojice na Štefáni-

kovej ulici,“ objasnil sprievodca Slavomír Dzvoniak, ktorý atmosféru svojho výkladu návštevníkom doplní aj svojím historickým oblečením.

Oblasťná organizácia cestovného ruchu Trnava Tourism počas letnej sezóny zaznamenala zvýšený dopyt po bezplatných aj individuálnych prehliadkach mesta Trnavy oproti minulému roku. „Aj po skončení leta k nám do mesta prichádza množstvo turistov so záujmom nielen o históriu, ale aj o samotné historické centrum a jeho magické uličky. Prehliadka Relikvie ako predmety uctievania rozpozvie históriu samotných relikvií a prezradí aj niečo o ich umiestnení v kostoloch,“ dodáva Alexander Prostinák, výkonný riaditeľ Oblasťnej organizácie cestovného ruchu Trnava Tourism.

Prehliadka sa uskutoční v dvoch termínoch **5. a 12. novembra** so začiatkom o 14:00 h. Je nutná rezervácia vopred v Turistickom informačnom centre – Región Trnava.

TRNAVA TOURISM

Bazilika sv. Mikuláša

Advent v Trnave otvorí koncertom Katarína Koščová

“Ticho sneží snehópád z neba z veží, akoby prvýkrát. Ticho sadá na vlasy, tvár, aj kabát, vidí nám do karát,“ budeme spievať s Katkou Koščovou na otvorení adventných trhov 24. novembra. V ten večer rozsvietime v Trnave i vianočný stromček.

Advent v Trnave prífúka počas mesiaca na zimné trnavské pódium Fragile, Martina Haricha, Funny Fellows, Puding pani Elvisovej aj ohnivý Balkansambel. Pódium na námestí rozospievajú aj trnavskí škôlkári a školáci. Už teraz je nahlásených vyše 30 tried.

Adventné nedele budú ako každý rok patriť Divadielkam na radnici. Deti si môžu urobiť očko u rozprávkového Mikuláša, zažiť Škriatkovsky dobré Vianoce, Snehuliačkov a pozdraviť

i Zlaté prasa. Do mestských okien sa vráti aj hra Škriatkovo kúzlo s prekvapením vo veži.

Magické koncerty v Kostole Sv. Jakuba

Príďte so svojimi najbližšími na moment rozjímať nad krásou zborového spevu, jazzu, folklóru či popu. Všetky štyri decembrové nedele budú v Kostole Sv. Jakuba o 20.00 h patriť cyklu Štyri adventné koncerty.

Prvá adventná nedeľa sa bude niesť v ľudovej nôte. Skupina

BANDA a ženská spevácka skupina VRANKY z Nitry zaspievajú 3. decembra ľudové vianočné koledy z viacerých regiónov. Už teraz si môžete pre seba a svojich blízkych zakúpiť lístky na koncerty v sieti Ticketportal a v Mestskej veži. Poponáhľajte sa, počet miest je limitovaný. **Druhá decembrová nedeľa** môžete v klenbách kostola zažiť piesne z Čiech, Moravy a Sliezska. O tento mix sa postarajú skupiny Ensemble FLAIR a BLAženky. Ak ste ešte nepočuli

tradičné biblické príbehy v jazzovom štýle, určite si tento moment nenechajte ujsť.

Tretia nedeľa bude patriť trnavskému speváckemu zboru Voci Allegre a Trnavskému komornému orchestru.

Štyri koncerty vyvrcholia **v nedeľu po vianočných sviatkoch**

28. decembra Simou Magušinovou. Pesničkárka a bývalá divadelná herečka predĺži v Trnave vianočné čaro aj po Štedrom dni.

Mestská veža s lampášom

Počas utorkových večerov sa v rámci adventu môžete prihlásiť na rozprávkovú prehliadku Mestskej veže. Obláčiky pary, mihotajúce svetlo lampášov a pikošky od sprievodcu vytvoria z výstupu na vežu nezabudnuteľný predvianočný moment. Keď dosiahnete 143. schod a otvoríte dvere na balkóne, z tmy sa vám zrazu pred očami vianočne rozžiari celé mesto. Vraj si k tomu môžete odkusnúť aj z čerstvého medovníka.

Nebude chýbať Mikuláš a Stredoveké adventné trhy

5. decembra pricvála na Trojičné námestie na koči Mikuláš a odštartuje koncert Mira Jaroša. Posledný víkend pred Vianocami priveje do mesta i Stredoveké adventné trhy. Prídte si na Mikulášske námestie od 15. do 17. decembra odkusnúť trochu zo stredovekej rozprávky. Oplátky tu rozvonievajú priamo z ohňa a vianočný čas stráži tajomný orloj, aby nešiel ani príliš rýchlo, ani príliš pomaly.

Zastavte sa pri plagátoch k adventu. Tvorili ich deti z trnavských ZUŠ

Do mestských plôch sa už čochvíľa nasťahujú i adventné plagáty a tento rok budú výnimočné. Snehuliaci, hudci, anjeli poletujúci nad mestom, či zimní spáči, ktorých stretnete, sú všetci vytvorení detskou rukou. Zaži v Trnave sa spojilo pri plagátovej tvorbe so všetkými ZUŠ v meste. „Keď si teraz

prelistujete Novinky z radnice, na zadnej strane nájdete ľudových muzikantov, ktorých sme vybrali ako umelecké dielo na plagát k Štyrom adventným koncertom. Je to linoryt od 15-ročného Martina Mrvu s názvom Terchovská muzika, ktorý vznikol v ZUŠ Pablo. Kompozíciu plagátov vytvoril profesionálny grafik, ale hlavným motívom je práve detské dielo, tak veríme, že pre deti to bude silný impulz do tvorby vidieť svoje práce v meste na veľkých citylightoch,” hovorí Peter Cagala zo Zaži v Trnave.

V detskej tvorbe je úprimnosť

Trnavské umelecké školy túto predvianočnú fúziu privítali. Umelecký riaditeľ Miloš Čápka zo Súkromnej základnej umeleckej školy Pablo vidí silu detskej tvorby najmä v úprimnosti: „Podarené a správne uchopené detské umelecké dielo osloví okoloidúcich predovšetkým svojou autenticitou, pravdivosťou, čistotou výpovede a svojím existenčným faktom.” Riaditeľ ZUŠ na Mozartovej ulici, Miroslav Trubač vníma spojenie detskej tvorby s mestskou akciou ako zaujímavú formu spolupráce: „Obdobie adventu má ľudí spájať a projekt má v sebe prvky spájania, lebo prostredníctvom prác žiakov výtvarného odboru prepája rôzne prístupy a pohľady

na toto najkrajšie obdobie v roku.” Do tvorby je zapojená aj najmladšia Súkromná základná umelecká škola v Trnave Makuki, ktorá začala fungovať tento rok: „Som vďačný, že hneď na štarte školy môžeme pracovať na spoločnom projekte so školami, ktoré už majú v Trnave dlhoročné skúsenosti. Som veľmi rád, že práce detí sa takouto formou dostanú do reálneho života a obohatia verejný priestor mesta o nový rozmer úprimnej detskej tvorby.“

Deti zapojené v celom advente

Prepájanie profesionálov a detí zo ZUŠ je leitmotívom celého tohtoročného trnavského adventu. „Aj v kultúrnom programe adventných trhov dáme priestor žiakom z umeleckých škôl, a to nielen v oblastiach hudby, ale aj dramatického umenia. Jedna z úloh umenia je prebúdzat v dospelých detskú zvedavosť, a kto iný nám v tom môže pomôcť, ak nie samotné deti? Budeme sa tešiť, ak si budú môcť žiaci ZUŠ zažiť živé vystúpenia pred domácim publikom Adventných trhov a prispieť tak k predvianočnej atmosfére Trnavy,” hovorí na záver Peter Cagala, riaditeľ Zaži v Trnave – Mestského kultúrneho strediska.

JANA PEKÁRKOVÁ

K okrúhlinám herečky Viery Pavlíkovej

V roku 1964 absolvovala štúdium herectva na VŠMU v Bratislave. Účinkovala v rôznych divadelných a televíznych projektoch. Bola prvou moderátorkou TV detskej relácie Ma-tel-ko s postavou Drobčeka. Bola mnoho rokov herečkou Divadla pre deti a mládež a napokon aj Trnavského divadla. Aj tak si ju veľa divákov spája s jej postavou v seriáli Nevera po slovensky. Hovoríme o herečke Viere Pavlíkovej. Táto rodáčka z Krupiny je čerstvá osemdesiatnička.

V roku 2008 Viera Pavlíková odišla nielen z divadla, ale aj zo Slovenska do Prahy. Členkou trnavského divadla bola od augusta roku 1977 až do konca januára v roku 2008. Bývala v Bratislave a do Trnavy dochádzala. Presun do Prahy neznamenal ústup z divadla, naopak. Aj tam je aktívna, dokonca akoby chcela dobehnúť zameškané, a tak najčastejšie sa objavuje v drobných úlohách starších dám v televíznych seriáloch či filmoch. Spomeňme seriály Doktor Martin, Strážmajster Topinka, Polície Modrava, Špecialisté, alebo filmy Po strništi bos či Sedmero krkavců.

„Študovala som herectvo a v mojom školskom ročníku boli napríklad Miško Dočolomanský, Juraj Slezáček a ďalší. Boli sme posledný ročník Andreja Bagara. Bol to veľmi dobrý a veľkorysý pedagóg. Po skončení som zostala na voľnej nohe. Už počas školy som hrala v pek-

ných inscenáciách i v rozprávkach. Bolo to ešte v čase živého vysielania televízie. Vtedy som hrala v rozprávke O dvanástich mesačikoch. Robila som v niektorých inscenáciách Ernesta Stredňanského, neskôr aj Vída Horňáka. Vtedy sa veľmi nakrúcalo, robili sa televízne pondelky s klasickými inscenáciami. Začínal Malý televízny kolotoč, v skratke Ma-tel-ko s televíznym Drobčekom. Bola som vlastne akousi sprievodkyňou Matelka, keďže to bol vzdelávací cyklus – išlo o môj dialóg s ním v rôznych situáciách. Najprv sa nakrúcalo len v štúdiu, potom sme začali chodiť do rôznych prevádzok, do podnikov a vysvetľovali sme ako sa čo vyrába alebo ako čo funguje,“ spomína Viera Pavlíková, ktorá v roku 1977 nastúpila do divadla v Trnave. „Prijal ma Ladislav Podmaka. Páčilo sa mi hrať najmä v rozprávkach pre deti. A v repertoári divadla

boli aj takéto tituly. Dovtedy som nemala angažmán, ale v posledných rokoch predtým by som aj niečo prijala, ale nikto mi nič neponúkol. Nebola som totiž typ výrečnej alebo progresívnej herečky. Mama mi vždy na to hovorila – keď sedíš jak ukropeček v koutku, tak nemôžeš dúfať, že ťa niekto niekam pozve (smiech). Takže som sa do divadla dostala aj s jej pomocou. Hovorila mi vždy: Hlavne nesediť doma. V podstate mi dovtedy bolo aj smutno za divadlom,“ hovorí Viera Pavlíková a spomína na trnavské divadlo. „Hodila som sa im. V tom čase hneď dve herečky odchádzali na materskú dovolenku. Nabehla som do repertoára po Ľudke Swanovej. A tak som vhupla hneď do Malej Gardy, Budzogáňa, zbojníckeho kapitána. V podstate vždy som chcela byť aj na tom javisku v úzadí. Aj herec musí mať správne sebedovomie, aby vedel, že ustojí postavu. Nikdy som nebola typ primabaleríny. Tešil ma kolektív, a to, že som si vedela nájsť na javisku svoj priestor. Robila som stredné a menšie postavičky. Na hlavnú či vyslovene sólovú postavu som nikdy ani nemala povahu, rada som aj na javisku bola v kolektíve,“ spomína.

Asi najslávnejšou inscenáciou, ktorú zažila, bol Charlie. Boli to výjavy zo života Charlieho Chaplina. Napísala ju Mirka Čibenková a režíroval Juraj Nvota, hlavnú postavu hral Marián Zedníkovič. „V tých výjavoch som bola jednou z manželiek Charlieho, a spieva-

la som smutný song. Zažili sme s touto hrou aj veľkú slávu na zázname vo Francúzsku. Bolo to v divadle pre mladých na festivale, kde sme medzi 16 súbormi z celého sveta suverénne zvíťazili. Bolo to v júni v roku 1981. Dnes divadelníci považujú mnohé takéto zahraničné možnosti za niečo bežné, ale vtedy to bolo nevídané. Napokon, mali sme možnosť ešte vycestovať do Dánska, kde sme s touto komornou hrou otvárali divadlo Musikhuset Aarhus a hrali sme pred 1 400 divákmi," hovorí. Zažila slávnú generáciu hercov, v podstate jeden ročník divadelnej fakulty, ktorí zažiarili práve na trnavských doskách, a potom sa postupne začali

vytrácať do Bratislavy. „Bolo to viac-menej logické, že odišli. Aj keď v Trnave vydržali relatívne dlho na to, aké bolo silné volanie bratislavských divadiel. Od Zuzky Kronerovej cez Anku Šiškovú, spomínaného Mariána Zednikoviča až po Jara Filipa. Silné spomienky mám aj na veľmi známu inscenáciu o tanečnom maratone s názvom Kone sa strieľajú z polovice 80. rokov. Vtedy do Trnavy prišla hrať aj Zdena Studenková, ktorú v hlavnej postave dopĺňal Vlado Jedľovský. Výbornú hudbu tam vytvoril Jaro Filip. Publikum bolo vtedy s hercami na javisku, čo bolo veľmi nezvyklé. Hrala som paniu, ktorá vystupovala z hľadiska, že aj ona chce tanco-

vať. Jednoducho, v divadle sme boli jedna veľká rodina a bolo tam cítiť súdržnosť," hovorí Viera Pavlíková, ktorá už pätnásť rokov žije v Prahe. „Nebanujem. Tu je veľmi veľa agentúr, čo je výhoda veľkého mesta. Robila som pre Českú televíziu rôzne komparzy. Postupne som sa vypracovávala na malé postavičky. Robím malé epizódne postavy v rôznych filmoch a seriáloch. A objavila som sa aj v reklame. Hráam aj v Divadle X 10 za Národnú triedou a v divadle Venuše. Tam v klasickej Maryši hráam babičku. Česi majú veľmi radi psy, takže tam, kde teraz bývam, mám najmä priateľov – psičkarov.“

Text a foto: MARTIN JURČO

Jubilujúca Etela Farkašová v Knižnici Juraja Fándlyho v Trnave

Prominentná slovenská spisovateľka, esejistka, filozofka a poetka Etela Farkašová oslávila v októbri tohto roka významné životné jubileum 80 rokov. Nielen to bol však dôvod jej pozvania na besedu do Knižnice Juraja Fándlyho v Trnave. Farkašovej tvorba sa s hlbokou filozofickou reflexiou sústreďuje na problémy súčasného sveta a človeka, na medziľudské vzťahy, na problémy jednotlivca a spoločnosti. Z jej textov cítiť pevné vzdelanostné zázemie a zároveň hlboké humanistické postoje a poslanstvo.

Filozofka Etela Farkašová (5. 10. 1943, Levoča) vstúpila do slovenskej literatúry koncom

70. rokov a odvtedy je v nej trvalo prítomná. Prózou, esejami a v poslednom období aj básnic-

kými textami. S naším mestom je spätý začiatok jej životnej cesty, v Trnave študovala na Pedagogickom inštitúte a krátko aj vyučovala na strednej škole. Ako sama prezradila moderátorom podujatia – Pavlovi Tomašovičovi a Štefanovi Kuzmovi – obľúbila si historickú atmosféru nášho mesta a doteraz udržuje priateľstvo z tohto obdobia.

Po štúdiu matematiky a fyziky, neskôr filozofie a sociológie pôsobila najprv ako stredoškolská učiteľka, neskôr ako odborná asistentka, docentka a mimoriadna profesorka na Filozofickej fakulte UK v Bratislave. V rokoch 1994 a 1995 prednášala ako hosťujúca profesorka na Filozofickom inštitúte Viedenskej univerzity. Od roku 1998 do 2010 bola vedúcou Katedry filozofie a dejín

filozofie na FFUK v Bratislave. Príležitostne prekladá z nemčiny a angličtiny. Popri vlastnej tvorbe sa venuje aj literárnej kritike. Je nositeľkou viacerých medailí Univerzity Komenského, za rozvíjanie kultúrnych kontaktov s Rakúskom dostala od prezidenta Rakúskej republiky v r. 2004 vysoké štátne vyznamenanie a okrem iných ocenení je aj držiteľkou Krištáľového krídla.

Knižne debutovala v roku 1978 zbierkou poviedok Reprodukcia času, po ktorej nasledovali prozaické knihy Snívanie v tráve (1983), Nočné jazvy (1986), Unikajúci portrét (1989), Nedelne fotografie (1993), Deň za dňom (1997), Hodina zapadajúceho slnka (1998), Po dlhom mlčaní (2001), Záchrana sveta podľa G. (2002, 2020) a ďalšie.

Medzi finalistov prvého ročníka literárnej súťaže Anasoft litera ju zaradila novela Stalo sa (2005) o problematike vzťahu dcéry a zomierajúcej matky.

Prestižne literárne ocenenie Anasoft litera získala v roku 2018 za román Scenár (2017), v roku 2019 jej vyšiel ďalší román Hodiny lietania a v roku 2023 próza Priestory. Napísala aj niekoľko básnických zbierok ako Na rube času (2006), Opretá o ticho (2008), Prstoklady (2011), Medzi záhradou a básňou (2013), Načúvam ránu (2014), Cesty (2015), S predtuchou svetliny (2018). Jej prozaické a poetické texty boli preložené do viac ako desiatich jazykov.

Ako vedkyňa sa zaoberá epistemológiou a feministickou filozofiou. Je autorkou a spoluautorkou viacerých odborných publikácií.

Moderátori večera pripravili pre návštevníkov a návštevníčky knižnice filozoficky ladené rozprávanie s oslávenkyňou, ktoré hudobne doplnila speváčka Jana Andevská so svojou neodmysliteľnou gitarou.

Sama Etela Farkašová

na margo svojho životného jubilea hneď v úvode stretnutia povedala: „Rokmi nazbierané skúsenosti sa podpísali aj pod zmeny v mojom videní sveta, vo väčšej kritickosti myslenia, vo väčšej skepse. Píšem o veciach, čo ma znepokojujú a trápia, vyjadrujem sa k situácii, iné neviem.“ V rozhovore prezradila to, aké témy stoja v strede jej spisovateľského záujmu: žitý ľudský čas, jeho kontinuita a diskontinuita, pamäť a rozpačtávanie, domov a záhrada ako priestor na stíšenie (Veľmi sa jej páčila záhrada knižnice poskytujúca tichý priestor na „hĺbanie a „stíšenie“). Zároveň kladie otázku hodnoty (i zmyslu) času a ticha v súčasnom spôsobe života, takže jej reflexie vyznievajú nielen ako „tichý protest“ proti zrýchlenej konzumnej spoločnosti, ale aj ako jej obžaloba z hľadiska možnosti a túžby súčasného človeka prežiť plnohodnotný život. Vo svojich knihách hľadá odpovede na otázky – kam smeruje naša civilizácia, ako sa vysporiadať s klimatickou krízou, súčasným spôsobom života, ako sú nastavené naše hodnotové preferencie a ako to všetko napraviť. Jej odpovede nadobúdajú všeobecnú platnosť. Nájdeme v nich návody, ako sa snažiť prehĺbiť svoje prežívanie, ako scitliviť, ako pozeráť na svet a ľudí v ňom s porozumením. Ako povedala na besede: „Uvedomila som si, ako svoj čas prispôsobujeme rôznym vonkajším povinnostiam a ako málo nám z neho ostáva pre vlastné osobné, private prežívanie.“

Nie je ľahostajná ku globálnym problémom civilizácie. V staronovej próze Záchrana sveta podľa G. (G. pritom neznamená ekologickú aktivistku Grétku, v roku prvého vydania knihy (2002) ešte nebola ani na svete!) pomenúva choroby sveta, prostredníctvom svojej hrdinky upozorňuje na ekologic-

ké limity našej planéty, na náš koristnícky vzťah k prírode, kedy sa zásadným kritériom pri hodnotení ľudskej činnosti stáva výkon, cieľom ktorého je čím viac vyprodukovať, distribuovať, skonzumovať. Farkašová spochybňuje predstavy o správnosti súčasného civilizačného smerovania založeného na princípe nekonečného rastu, v jej filozofickom jazyku „ne miery“. Zápas G. interpretujeme ako boj o hodnoty a princípy, na ktorých stojí náš svet. A majsterka slov nás presvieďča, že tento boj o krajší a usporiadanejší reálny svet má vždy potenciál. V ocenenom románe Scenár sa zaoberá tabuizovanou témou starnutia a otázkou, či človek môže pochopiť „logiku“ svojho životného príbehu.

Napriek svojmu deklarovanému skepticizmu v dialógu s moderátormi pripustila, že najväčší pokrok dosiahlo ľudstvo v oblasti vedeckého poznania, techniky či technológií, čím si značne uľahčuje život. Paradoxne však práve vďaka vedecko-technickému progresu, ktorému chýba etika zodpovednosti, solidarity a starostlivosti, si dnešné ľudstvo čoraz väčšmi podkopáva základné predpoklady pre vlastné prežitie a aj pre prežitie planéty.

Spolu s moderátorom Pavlom Tomašovičom sa na záver podujatia, ktoré podporil Fond na podporu umenia, predsa len zhodli v tom, že je to možno práve literatúra, príbehy a slová, ktoré by mohli byť sprostredkovateľmi k „záchrane sveta“, mostami a cestami k hľadaniu porozumenia medzi ľuďmi.

My sa domnievame, že práve skvostná spisba Etely Farkašovej, ktorá patrí k nespochybiteľným klenotom slovenskej literatúry, je toho príkladom.

LUBICA MALÁ

Knižnica Juraja Fándlyho v Trnave

Dobry sluha, ale zly pan - Oheň v našich dejinách

Odborná konferencia pri príležitosti 155. výročia vzniku Dobrovoľného hasičského zboru v Trnave

Pri príležitosti 155. výročia vzniku Dobrovoľného hasičského zboru v Trnave pripravil Štátny archív v Trnave v úzkej spolupráci so Západoslovenským múzeom v Trnave a Dobrovoľnou požiarnou ochranou SR odbornú konferenciu pri príležitosti 155. výročia vzniku Dobrovoľného hasičského zboru v Trnave s názvom Dobry sluha, ale zly pan. Oheň v našich dejinách, ktorá sa uskutoční 8. novembra 2023 v priestoroch Západoslovenského múzea v Trnave.

Dobrovoľný hasičský zbor v Trnave bol po Šoprone (1866) a Bratislave (1867) tretím najstarším zborom v Uhorsku. Svoje stanovky si schválil na valnom zhromaždení 1. novembra 1868, ktoré následne na svojom zasadnutí 4. novembra 1868 schválilo aj mestského zastupiteľstvo Trnavy. Preto práve tento dátum, 4. november 1868, považujeme za deň vzniku zboru. Prvým veliteľom zboru sa stal Fridrich Fruttinger, tajomníkom Ján Thinágl a pokladníkom Anton Zakovský. Všetky funkcie v zbere boli čestné. Zbor bol prísne apolitický a podriadený mestu. Členstvo v zbere bolo výsadou a poctou. Zbor bol organizovaný podľa vojenského vzoru. Štátny zbor bol počas jeho existencie viackrát upravovaný, ale ich podstata sa od roku 1868 nezmenila. Pri 150. výročí zboru vydalo Mesto Trnava v spolupráci so Štátnym

archívom v Trnave brožúrku *Bohu na slávu, bližnému na pomoc*, kde sú zmapované najdôležitejšie udalosti z dejín zboru.

Počas konferencie, okrem príhovoru vzácných hostí, odznie niekoľko odborných príspevkov archivárov, historikov a právnikov, ktoré prinášajú nové informácie z konkrétnych výskumov dotýkajúcich sa dejín hasičstva v trnavskom regióne. Mgr. Jakub Roháč prednesie príspevok *Dobrovoľný hasičský zbor v Trnave – rozbor a spracúvanie najrozsiahlšieho archívneho fondu svojho druhu na Slovensku*. Archívny fond Dobrovoľného hasičského zboru v Trnave je v rámci Slovenska unikátom z hľadiska časového aj fyzického rozsahu zachovaných dokumentov. Je to nedocenený zdroj informácií k dejinám dobrovoľného hasičstva nielen v meste, ale aj v širšom regióne. Aby bolo možné vo fonde riadne bádať a zároveň bola zabezpečená jeho ochrana a zachovanie do budúcnosti, pristúpilo sa k opätovnému spracovaniu a vypracovaniu archívnej pomôcky, ktorá by zodpovedala súčasným normám a potrebám bádateľov. Príspevok Jakuba Roháča bude zároveň aj vhodnou ukážkou pre jednotlivé hasičské zbory v trnavskom regióne, ako nakladať s dokumentmi tak, aby nedošlo k ich nezvratnému zničeniu, pokiaľ ich nechcú odovzdať do úschovy štátnemu archívu.

O tom, ako trnavskí remeselníci mali bojovať s ohňom bude hovoriť PhDr. Romana Luchavová.

Príspevok predstaví trnavské remeselnícke cechy z inej perspektívy ako obvykle - ako bojovníkov s ohňom a ochrancov mesta pred požiarmi. Tretí príspevok dotýkajúci sa trnavských hasičov odznie v podaní PhDr. Júlie Ragačovej, ktorá si vybrala ako ústrednú postavu svojho príbehu Vojtecha (Bélu) Voldána, veliteľa trnavských hasičov, neskôr veliteľa Okresnej hasičskej jednoty, od roku 1935 veliteľa Zemskej hasičskej jednoty na Slovensku. Od kolísky dušou i telom hasič, ktorý sa po celý život riadil výrokom „...keď človek chce, nič nie je ťažké, nič nie je nemožné...“.

Okrem príspevkov priamo dotýkajúcich sa trnavských hasičov odznejú na konferencii príspevky dotýkajúce sa ďalších hasičských zborov v (terajšom) Trnavskom samosprávnom kraji. Vystúpia aj Mgr. Ivana Červenková, PhD., Mgr. Terézia Májková, Mgr. Judita Szekeresová Kováčsová, PhD., doc. Mgr. Lucia Nováková, PhD., JUDr. Attila Fodor, Mgr. Vladimír Považan a Mgr. Miroslava Boboková.

Odborná konferencia *Dobry sluha, ale zly pan. Oheň v našich dejinách* bude symbolickou spomienkou a vzdaním úcty všetkým hasičom a hasičkám, ktorí počas 155-ročnej existencie Dobrovoľného hasičského zboru v Trnave obetovali svoj čas, niektorí i zdravie a život pre službu verejnosti – pre nás všetkých obyvateľov Malého Ríma.

JÚLIA RAGAČOVÁ
Štátny archív v Trnave

Seniori na Vansovej trávia čas aktívne aj počas jesene

Október je mesiacom našich klientov, keďže je venovaný úcte k starším a preto sme sa ho snažili poňať čo najpestrejšie, aby si ho užili, oddýchlí si a postupne sa pripravili na Pamiatku zosnulých a neskôr i na Vianoce.

Ešte koncom septembra sme sa stihli rozlúčiť s ríkovou sezónou v podobe nórskeho dokumentu o ríkši. Klienti sa tak dozvedeli, kde tento nápad vznikol, kto a ako ho realizoval

kačke v Kamennom mlyne. Ešte predtým sme však stihli vo výzdobe pokračovať a prvýkrát sme skúsili výrobu vlastných halloweenských tekvic. Nie je to typický slovenský zvyk, najmä nie pre staršie generácie, ale aj napriek tomu sa aktivita osvedčila, klienti si vzájomne pomáhali a spoločne vymýšľali konečnú podobu ich tekvicových tváričiek, ktoré nám zdobia zimnú záhradu.

Nechýbali sme ani na Dňoch seniorov, kde si užili najmä spevákku Gizku Oňovú. Ako sami povedali, bola proste jednička. Nasledujúce dni chystáme výrobu macramé postavičiek, pokračuje v pravidelnom štvrtkovom cvičení a koncom mesiaca nás navštívia deti z Homeschool a deti zo ZŠ A. Kubinu. 26. októbra sme si pripravili menšiu akciu v podobe Októberfestu v spolupráci s dobrovoľníkmi, poobedie strávime grilovaním aj s nealko pivkom.

No a prelom mesiacov budeme tradične tráviť v spomienke na našich najbližších, uctíme si Pamiatku zosnulých, ako vždy, Z zapálením sviečok a modlitbou.

ZpS v Trnave

a ako sa dostal až k nám. Ríkšu využívame už druhým rokom a skutočne môžeme povedať, že aj klienti, ktorí boli spočiatku skeptickí, sa na ňu pýtajú a jazdu na ríkši si chcú vyskúšať. Keďže je tu jeseň a konečne aj jesenné počasie, október sme začali s výrobou jesennej výzdoby a jesenných dekorácií. Vzniklo u nás malé „Tekvičkovo“, klientky a klienti si trúfli na výrobu vlastných látkových tekvičiek. Na záver výroby nás navštívili aj študentky z SOŠ pedagogickej bl. Laury, s ktorými sme opäť započali spoluprácu. Trošku sme sa vzájomne oľutkali a o týždeň sme sa videli na spoločnej ope-

Foto spomienka na trnavské Dni seniorov 2023

Foto: Lukáš Patrik

Pätnástdielna Trnavská cyklistická liga 2023 v rézii Tomáša Cepku a Bianky Babačovej

Populárna TCL-ka sa jazdí na cestách nášho regiónu od sezóny 1992. Svojím rozsahom ide v rámci Slovenska o ojedinelý projekt masovej cyklistiky pre všetkých.

Cyklistické dianie zapustilo v Trnave a okolí hlboké korene.

Vyhodnotenie tohtoročnej súťažnej nádielky, spojené s dekorovaním laureátov šiestich kategórií, bolo pri jarmočnej oslave cestnej cyklistiky na Malženickej ceste. Najlepších aktérov odmeňoval Ladislav Duboš starší, spoluzakladateľ seriálu. Z pätnástich podujatí ostatnej Trnavskej cyklistickej ligy sa každému účastníkovi započítalo najviac desať umiestení.

V **A-kategórii** sa predstavilo 72 cyklistov, z nich 43 získalo body. Poradie na čelných priečkach:

1. Tomáš Cepka (rok narodenia 1982, ZMLR Trnava, 252 bodov),
2. Martin Chren (r. nar. 1999, Dukla Banská Bystrica, 212 b.),
3. Ondrej Mačaj (r. nar. 1988, ŠK Cyklo-Tour Sereď, 179 b.),
4. Ján Kuchar (r. nar. 1991, Trnava Cycling Team, 95 b.),
5. Tomáš Hodulík (r. nar. 2006, CK Olympik Trnava, 91 b.),
6. Adam Kubíček (r. nar. 2005, RRK Group Pierre Baguette Benzinol, 86 b.).

Do pretekov **B-kategórie**

sa prihlásilo 79 súťažiacich, z ktorých bodovalo 49. Piedestál pripadol Ondrejovi Sobotovi (r. nar. 2008, CK Olympik Trnava, 248 b.). Pred strieborným Patrikom Gerhátom (r. nar. 1992, ŠK Cyklo-Tour Sereď) mal 49-bodový náskok, pred bronzovým Radimom Huttom (r. nar. 1981, ZMLR Trnava), 99-bodový a pred štvrtým Miroslavom Trojákom (r. nar. 1976, CK AB Sereď) 114-bodový.

Menoslov **C-kategórie** vytvorilo 78 štartujúcich. Z nich si bodové kontá vyjzdili tridsiati traja. Najlepšia štvorica:

1. Tomáš Finta (r. nar. 1980, ŠK Cyklo-Tour Sereď, 191 b.),
2. Matúš Nagy (r. nar. 2009, CK Olympik Trnava, 177 b.),
3. Peter Sýkora (r. nar. 1992, ŠK Cyklo-Tour Sereď, 174 b.),
4. Marek Mečír (r. nar. 1976, CK Olympik Trnava, 156 b.).

D-kategória mala 52 účastníkov, z nich bolo 45 bodujúcich. Čelné umiestenia obsadili:

1. Erik Klúčik (r. nar. 1997,

- ŠK Cyklo-Tour Sereď, 270 b.),
2. Lukáš Sedlák (r. nar. 1998, tím Paleta kontakt, 252 b.),
3. David Klúčik (r. nar. 1999, ŠK Cyklo-Tour Sereď, 220 b.),
4. Peter Štefanec (r. nar. 1979, Cyklisti Trnava, 160 b.).

V **kategórii žien** bodovalo všetkých 22 cyklistiek. Najviac bodov (232), mala na konte Bianka Babačová (r. nar. 1988, Isadore WRT). Za zmienku stojí druhé miesto staršej žiačky Michaely Sobotovej (r. nar. 2009, CK Olympik Trnava, 162 b.).

A napokon **detská kategória**. Spomedzi devätnástich chlapcov a dievčat získal suverénny primát Marko Mackanič (r. nar. 2011, Cycling Academy Trenčín, 345 bodov).

Veľmi dobre pripravený seriál TCL 2023 bol dôstojným príspevkom k 130. výročiu organizovanej cyklistiky v Trnave.

JAROSLAV LIESKOVSKÝ

Foto: Marián Bartoš

Spomienka na maratónsky autobus z Trnavy, v Košiciach sa stretol s mimoriadnym ohlasom

...i neznámy ten vojak pribehol úplne vyčerpaný, zaprášený dlhou cestou na voľné priestranstvo a zdvihol ruky vysoko nad hlavu: Víťazstvo! – zakričal a padol do prachu cesty. A nad jeho puknutým srdcom jasali Atény.

Plinius

Košice, október 1980, po skončení MMM: zľava Janko Szabo (Agrostav Trnava / medzi mužmi 843. miesto, 3:34:12 h), Jaro Lieskovský (Lokomotiva Leopoldov / 682., 3:20:58), reprezentantka ČSSR Jarmila Urbanová (VŠ Praha), tréner Jan Urban (Slavoj Bruntál), dole Pavol Buchta (ZVL Skalica).

Legendárny grécky posol Feidippides, ktorý 12. septembra 490 pred našim letopočtom niesol zvest o víťazstve Aténčanov nad obrovskou presilou perzského vojska v boji pri osade Marathon, našiel tisíce nasledovníkov po celej planéte.

Tiež na Slovensku. Najstarší maratónsky beh v Európe majú Košice. Minulý mesiac pribudla do jeho kroniky 100. edícia. Slávny maratón vo východoslovenskej metropole bol dlhé roky adresovaný iba niekoľkým desiatkam elitných vytrvalcov z našej vlasti aj spoza hraníc.

Prelomová vec sa udiala na je-

seň 1980. Účasť v slávnom MMM bola totiž premiérovou umožnená každému záujemcovi, bez rozdielu veku či výkonnosti. Rozhodcovský zbor však na 35. kilometri a v cieľi vypísal časové limity. Brána futbalového štadióna Lokomotívy sa po štyroch hodinách zatvorila.

Začiatkom októbra pred štyridsiatimi tromi rokmi zapísali košickí organizátori do štartovej listiny lákavej tortúry 1095 mužov a 19 žien. Nežné pohlavie bežalo MMM premiérovou a trnavskej vysokoškoláčke Katke Pénzešovej patrilo pekné ôsme miesto.

Populárny maratón na východe

Slovenska som absolvoval trikrát (1980, 1981, 1982). Vtedy ešte viedla 42 195 metrov dlhá trať z košického štadióna v Čermeli do Sene a späť. V prvom prípade vycestovala z Trnavy a okolia na obľúbené vytrvalostné preteky tridsaťčlenná maratónska skupina. Spolu s bežekým kamarátom Jankom Szabom (* 12. júl 1951, Dulovce – † 1. január 2021, Trnava) sme pre ňu zorganizovali bezplatnú autobusovú prepravu. Zásľuhu na realizovaní nevšednej myšlienky a úhrade celej sumy mal vedúci tajomník okresného výboru telovýchovy Ladislav Kmeč. V dejisku atletického podujatia sa s mimoriadnym ohlasom stretol plagát na zadnom skle s nápisom Bežecká Trnava pozdravuje maratónske Košice.

Hlboké dojmy z MMM v nás umocnila aj úžasná divácka kulisa. Bez zveličovania ju možno prirovnať k atmosfére, ktorú sme zažili v osemdesiatom treťom roku pri absolvovaní svetoznámych maratónov v uliciach Frankfurtu nad Mohanom a Moskvy.

Napokon jedna perlička z MMM 1980: kým naše mená figurovali vo výsledkovej listine, dvojnásobný olympijský víťaz v maratóne Waldemar Cierpinski, reprezentant vtedajšej Nemeckej demokratickej republiky, odstúpil z košických pretekov na 34. kilometri. Pri autobusovom návrate domov sme žartovali, že vezieme si aj skalp maratónskej ikony.

JAROSLAV LIESKOVSKÝ

Foto: Dominik Szabo

KALENDÁR PODUJATÍ NA NOVEMBER

CELOMESTSKÉ PODUJATIA

ADVENT V TRNAVE

24. novembra - 23. decembra

Vianočné trhy a kultúrny program

KONCERT KATARÍNY KOŠČOVEJ

24. novembra o 18.00 h

Otvorenie vianočných trhov a rozsvietenie stromčeka
Trojičné námestie

RELIKVIE AKO PREDMETY UCTIEVANIA

5. a 12. novembra o 14.00 h

Komentované prehliadky po trnavských kostoloch za historickými relikviami mesta. Začiatok trasy pri Bazilike sv. Mikuláša. Rezervácie vopred v Mestskej veži - Turistickom informačnom centre.

PO TVOJICH SLOVÁCH

10. novembra o 18.30 h

Lucia Bujnová
Večer francúzskych i slovenských šansónov
Synagóga Trnava

HUDBA TRNAVE, POCTA VIOLE

1. ročník Slovenského festivalu umenia 2023

11. novembra o 15.00 h

Moyzesovo kvarteto
a Róbert Lakatos

12. novembra o 16.00 h

sólový recitál - Martin Ruman

12. novembra o 18.00 h

Moyzesovo kvarteto
a Peter Zwiebel
Vstupné je dobrovoľné.
Synagóga Trnava

Konferencia [ROZ]BYŤ

15. novembra o 8.30 h

Kino Hviezda, Trnava
Konferencia pre stredoškôľakov v rámci projektu Učiaci sa Trnava. Mladým ľuďom sa predstaví šiesti inšpiratívni Trnavčania, ktorí sú dôkazom

toho, že sa oplatí hľadať, čo človeka skutočne naplňa.

PSYCHOLÓG SPREVÁDZA A RADÍ

2. novembra

– prof. PhDr. Mgr. Patricia Dobríková, PhD. et PhD.:
Utrpenie a smrť ako súčasť životnej cesty

9. novembra –

doc. PhDr. Ingrid Hupková, PhD.:
Je to závislosť? Čo s ňou?

16. novembra

– Mgr. Petra Jaššáková: Výchova bez porazených
Prednášky každý štvrtok o 17.30 h., po nich skupinové cvičenie s fitness trénerkou o 19.00 h. v priestoroch Študentského domova Petra Pázmaňa, Rybníková 13/A, Trnava. Organizuje Psychologická ambulancia Centra podpory študentov TU, Slovenský inštitút logoterapie, Katedra psychológie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave v spolupráci s Trnavským samosprávnym krajom.

Projekt je realizovaný s finančným príspevkom TTSK. Vstup voľný.

PROTILÁTKY PROTI CHAOSU A ÚŽKOSTI

23. novembra o 16.30 h

Prednáška MUDr. Igora Bukovského, PhD. V priestoroch Okresného úradu na Kollárovej ulici č. 8, ktorú organizuje o. z. Život a zdravie.

ZÁPADOSLOVENSKÉ MÚZEUM

Múzejné nám. 3

OTVÁRACIE HODINY:

utorok – piatok: 8.30 – 17.00 h

sobota – nedeľa: 11.00 – 17.00 h

V pondelok zatvorené.

www.zsmuzeum.sk

033/ 5512913, 033/5512 911

e-mail: zsmuzeum@zupa-tt.sk

EXPOZÍCIE

ETNOGRAFIA – Archeologická expozícia (dočasne zatvorená), Kampanologická expozícia, Klarisky v Trnave, Krása zašlých čias (dočasne zatvorená), Ľudový textil trnavského regiónu, Oratórium, Osobnosti športu TTSK, Príroda Malých Karpát, Sakrálne pamiatky, Štefan Cyril Parrák – pocta kráľovi zberateľov

VÝSTAVY

AKO SA ŽILO V 4. TISÍCROČÍ PRED KRISTOM V TRNAVE A OKOLÍ?

do 3. novembra 2024

TERČE SPOLKU TRNAVSKÝCH OSTROSTRELCOV

do 31. januára 2025

MINERÁLY SLOVENSKA

do 29. februára 2024

100 / STO ROKOV FCST

Výstava z histórie trnavského futbalu
do 19. novembra 2023

DOM HUDBY M. SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO

Ul. M. Schneidera Trnavského 5, Trnava

ZIMNÁ PREVÁDZKA 1. novembra – 28. februára

OTVÁRACIE HODINY:

V pondelok zatvorené
utorok – piatok: 8.30 – 15.00 h
na objednanie

13.00 – 14.30 h prítomný lektor v budove

sobota – nedeľa: 11.00 – 17.00 h
pre vopred objednané skupiny nad 10

návštevníkov. Víkendovú návštevu prosíme ohlasovať v pondelok – štvrtok na čísle: 033/ 5512 913

EXPOZÍCIE**ŽIVOT A DIELO MIKULÁŠA SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO DOBRO – DVORANA SLÁVY****MÚZEUM KNIŽNEJ KULTÚRY**

Námestie sv. Mikuláša 10,
033/55 14 421

ZIMNÁ PREVÁDZKA 1. novembra – 28. februára

OTVÁRACIE HODINY:

V pondelok zatvorené
utorok – piatok: 8.30 – 15.00 h
na objednanie

13.00 – 15.00 h prítomný lektor
v budove

sobota – nedeľa: 11.00 – 17.00 h
pre vopred objednané skupiny
nad 10

návštevníkov. Víkendovú
návštevu prosíme ohlasovať
v pondelok – štvrtok na čísle:
033/ 5512 913

EXPOZÍCIE**WILLIAM SCHIFFER**

Život a dielo sochára
a medailéra

S LÁSKOU ZA PRAVDU

Unikátny nábytkový súbor
z pozostalosti Mons. ThDr.

Pavla Jantauscha, prvého
apoštolského
administrátora Apoštolskej
administratúry v Trnave

VÝSTAVY**SLOVÁCI, PÍŠTE PO SLOVENSKY!**

do 31. decembra 2023

GALÉRIA JÁNA KONIARKA METAL

**Martin Chramosta, Filip Dvořák,
Anežka Hošková, Ján Kekeli,
Martin Kolarov, Štefan Papčo,
Barbora Volfová, Edita Štrajtová**

Kurátor: Michal Stolárik
Potrvá od 16. novembra 2023
do 28. januára 2024
Medzinárodná skupinová
výstava sa zameriava
na tvorbu mladej generácie
umelcov, pričom sa zaujíma
o emocionalitu materiálov

a foriem. Inšpirovaný emóciami,
expresiou, temnotou
či fantáziou hudobného žánru
s príklonom k estetickým
znakom subkultúr a na strane
druhej podporený chladom
kovových materiálov.

TRETÍ ROZMER PREMENLIVEJ DOBY**Fraňo Štefunko**

Kurátor: Patrik Krajčovič, Adam
Galko,

Potrvá do 5. novembra 2023
Výstava predstavuje súborné
dielo sochára, zakladateľa
slovenskej sochárskej moderny,
ktorého tvorba sa začala odvíjať
od začiatku 30. rokov minulého
storočia.

PUTOVANIE (S) MAĽBOU**Ludovít Hološka**

Kurátor: Marián Zervan
Potrvá do 5. novembra 2023

JÁN KONIAREK A FIGURÁLNE TENDENCIE

J. Bartusz, V. Gažovič,
J. Jankovič, V. Kompánek,
J. Koniarek, M. Kvetan,
E. Masarovičová, S. Masár,
V. Rónaiová, M. Trubač, R. Uher,
E. Vargová, J. Zelinka,
L. Šaloun, F. Štefunko,
V. Žáková

Kurátor: Vladimír Beskid
Potrvá do 23. júna 2026
Nová expozícia Galéria Jána
Koniarka v Trnave vracia
do Nového krídla Koppelovej
vily tvorbu Jána Koniarka.
Prezentácia zahŕňa 15 výrazných
umelcov od najstaršieho
Koniarkovho súputníka českého
sochára Ladislava Šalouna
(1870-1948) až po najmladšieho
trnavského sochára Miroslava
Trubača (1986).

OBRAZ TRNAVY V ČASE (1920 – 2020)

Kurátor: Vladimír Beskid
Potrvá do 1. januára 2030
Rôzne umelecké zobrazenia
Trnavy v priebehu posledných
dvoch storočí.

SKULPTURPARK

Kurátor: Vladimír Beskid
Potrvá do 1. januára 2030
Prvá stála sochárska expozícia
v nádvorí trnavskej Kopplovej
vily GJK otvorená od 18. mája
2023. Ide o základnú zostavu
7 diel, ku ktorým budú pribúdať
ďalšie realizácie súčasného
umenia.

GALÉRIA PORTRÉTOV

Kurátor: Vladimír Beskid
Potrvá do 31. januára 2030
Stála expozícia ponúka
edukatívny prehľad vývoja
portrétného žánru od polovice
18. storočia do začiatku 21.
storočia, jedného z klasických
žánrov európskej obrazovej
kultúry. Zároveň v skratke
presvedčivo ukazuje posun
malierskeho výtvarného jazyka
počas uplynulých storočí.

SYNAGÓGA – CENTRUM SÚČASNÉHO UMENIA

Galéria Jána Koniarka v Trnave,
Halenárska 2, Trnava

Ján Zelinka: ODDLENÉ SÚVISLOSTI

Kurátor: Vladimír Beskid
Potrvá do 1. decembra 2023
Kolekcia 3D diel a kresieb, ktoré
súvisia so zaznamenávaním
a uchovávaním zvieracích tiel
(teľa, jelenica, líška)
a modelovaním figur
v sadrovom a betónovom
prevedení.

Jiří Kovanda: POD STOLOM

Kurátor: Vladimír Beskid
Potrvá do 1. decembra 2023
Séria site specific objektov
a nájdených predmetov
v prostredí starých stolov
a po stranách nasledujú osobité
koláže, ktoré reflektujú
a komentujú bežné situácie
a problémy.

Olga Paštéková: ANIMA-L

Kurátor: Vladimír Beskid
Potrvá do 1. decembra 2023
Autorka vychádza
zo staroslovanskej mytológie

a prepojení kultu predkov, zvierat, animizmu so zapojením živlov. Ide o kombináciu maľby a experimentálnej maľby citrónom, ohňom, vypaľovaním s motívmi prírody, zvierat, vtákov a jedným komplexným vizuálnom prostredí.

ART LABORATÓRIUM

Tvorivé dielne pre materské a základné školy v priestoroch galérie a Synagógy, pripravované ku krátkodobým výstavám aj na vybrané témy podľa učebných osnov. Potrvajú do 22. decembra 2023

KNIŽNICA J. FÁNDLYHO

3. novembra o 16.30 h
v záhradnej čítárni
SLOVENSKÉ DRUŽICE
VO VESMÍRE

Prednáška v rámci projektu VedoMost
Prednášajúci: Ondrej Farkas z firmy Spacemanic

8. novembra o 17.00 h
v záhradnej čítárni
ROZHOVORY S JÁNOM
ŠTRASSEROM

Beseda s básnikom, esejistom, textárom, dramaturgom a prekladateľom **Jánom Štrasserom**, moderuje **Martin Jurčo**, hudba a spev **Petra Sabová**

10. novembra o 16.30 h
v záhradnej čítárni
KREATIV KLUB

Tvorivá dielňa pre dospelých s **Dagmar Baranovits**. Téma: Vintage - vianočné ozdoby z papiera. Počet miest obmedzený. Nahlasovanie záujemcov osobne, telefonicky 033/5511782 alebo odborne@kniznicatrnava.sk

15. novembra o 17.00 h
v záhradnej čítárni
VRSTVENIE

Stretnutie s básnikom **Romanom Beňom**, moderujú **Pavol Tomašovič** a **Štefan**

Kuzma, hudba a spev **Family Friends**. V rámci cyklu Poézia slova a života, z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia

16. novembra o 10.00 h
v záhradnej čítárni
DEMOKRACIA A JEJ MEDIÁLNY
OBRAZ

Stretnutie študentov s politológom a vysokoškolským pedagógom **Jozefom Lenčom**. V rámci cyklu Ako čítať médiá, z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

22. novembra o 17.00 h
v záhradnej čítárni
MALÉ KARPATY A TRNAVA

Beseda s vydavateľom **Danielom Kollárom**, hudba a spev **Kliment Ondrejka**. V rámci cyklu Mesto a knižnica, z verejných zdrojov podporil Fond na podporu umenia.

27. novembra o 17.00 h
v záhradnej čítárni
O KNIHE PRI KÁVE
Čitateľský klub

30. novembra o 17.00 h
v záhradnej čítárni
ZLÁ KRV
Beseda s novinárom a spisovateľom **Dávidom Barakom**

SCRABBLE V KNIŽNICI
Pravidelné stretnutia seniorov pri spoločenskej hre každú stredu o 14.00 v učebni.

PONUKA PRE STREDNÉ ŠKOLY

Informačná príprava pre študentov stredných škôl
Vyhľadávanie v elektronických informačných zdrojoch

Termín je potrebné vopred dohodnúť
Kontakt: bio@kniznicatrnava.sk, 033/5511782, kl.14

Cesta do fantázie (prehľad vývinu fantastiky)

Verne a jeho vynálezy
Bítnici

Urbanove žriedla (súčasná slovenská poézia od Joža Urbana po Instagram, slam poetry na Slovensku)

Diaľky, dobrodružovia a digitálni nomádi (o vývoji a rozdelení cestopisov)

Stvoriteľ Stredozeme

(pri príležitosti 50. výročia úmrtia J. R. R. Tolkiena)

A grand journey (podujatie v anglickom jazyku o výhodách a potrebe čítania v cudzom jazyku)

Termín a tému podujatia je potrebné vopred dohodnúť
Kontakt: bio@kniznicatrnava.sk, 033/5511782, kl.14

PRE DETI A TÍNEĎŽEROV

3. novembra o 9.00
a 10.00 h na pobočke Tulipán,
Ul. M. Gorkého 21

DETI SPLNU

Edukatívna inscenácia **Divadla SpozVoza** o autizme, zaradení sa do kolektívu a šikane.

6. novembra o 10.00 h
na pobočke Tulipán, Ul. M. Gorkého 21

AJ NA TEBE ZÁLEŽÍ

Medzinárodný deň ochrany životného prostredia s lesným pedagógom **Michalom Slávikom**

8. novembra o 15.00 h
v multimediálnej študovni
HRAVÉ UČENIE S PHOTONOM

Tvorivá dielňa pre deti a tínedžerov zameraná na digitálne zručnosti. Nahlasovanie záujemcov osobne, telefonicky 033/5511782, kl. 14 alebo bio@kniznicatrnava.sk.

10. novembra o 9.15 h
v hudobnom oddelení,
Ul. M. Schneidera Trnavského 5
REGGAE A BOB MARLEY
Hudobno-slovné pásmo

o jedinečnom žánri populárnej hudby, určené pre žiakov 2. stupňa ZŠ a študentov SŠ. Kontakt: 033/5511590, hudobne_oddelenie@kniznicatrnava.sk.

10. novembra o 15.00 h v herni TÍNEĎŽERSKÉ STRETKO

Téma: Debata a prelomových vynálezoch, ktoré náš svet urobili pohodlnejším.

13. novembra o 10.00 h na pobočke Tulipán, Ul. M. Gorkého 21 ŽIJÚ MEDZI NAMI

Beseda s **Júliusom Bartekom** pri príležitosti Medzinárodného dňa nevidiacich.

14. novembra o 10.30 h v herni MAMA KLUB

Klubové stretnutie s mamičkami a ich deťmi. Téma: *Na vrchole kopca*. Zážitkové čítanie vhodné pre deti od 3 rokov.

15. novembra o 10.00 h v herni VINCENT

Stretnutie detí s obľúbenou spisovateľkou **Andreou Gregušovou**.

24. novembra o 15.00 h v herni TÍNEĎŽERSKÉ STRETKO

Téma: *Zaujíma mladých ľudí kultúra a šport?*

24. novembra o 15.00 h na pobočke Tulipán, Ul. M. Gorkého 21

VYMEŇ, DARUJ, RECYKLUJ A NENAKUPUJ
Medzinárodný deň nenakupovania v Klube "N"

27. novembra o 10.00 h na pobočke Prednádražie RĚTAZ PRIATEĽSTVA

Tvorivá dielnička detí základných škôl

28. novembra o 10.30 h v herni MAMA KLUB

Klubové stretnutie s mamičkami a ich deťmi. Téma: *Chorý medvedík*. Zážitkové čítanie vhodné pre deti od 3 rokov.

30. novembra o 16.00 h v oddelení pre deti

Tvorivé štvrtky
Tvorivá dielnička: *Výroba adventného venčeka*. Vhodné pre deti od 6 rokov.

VÝSTAVA, PREZENTÁCIA

6. až 24. novembra v oddelení beletrie

TVORBA JAROSLAVY BLAŽKOVEJ

Výstava kníh autorky z fondu knižnice

SÚŤAŽ

NOVEMBER – DECEMBER 2023

Súťaž o skvelé ceny, otázky na www.kniznicatrnava.sk alebo priamo v oddelení pre deti a v pobočkách Prednádražie a Tulipán pri príležitosti 90. narodenia spisovateľky Jaroslavy Blažkovej

DIVADLO JÁNA PALÁRIKA VEĽKÁ SÁLA

2. novembra o 9.30 h

Malý princ

Antoine de Saint-Exupéry

Rozprávka o vesmírnom putovaní Malého princa si získava srdcia malých i veľkých.

2. novembra o 15.00 a 17.00 h

Púpätko

Alicja Morawska-Rubczak Púpätko ponúka jedinečný divadelný zážitok, ktorý môžete zdieľať aj s tými najmenšími deťmi od šiestich mesiacov.

3. novembra o 19.00 h

Búrlivé výšiny

Emily Brontëová
Mystický príbeh o vášni, zrade a pomste, ktorý odкрýva tajomstvá „lásky až za hrob“.

5. novembra o 16.00 h

Traja tučníaci

Ulrich Hub

Rozprávka s pesničkami o sile priateľstva, ktorá prekoná všetky prekážky.

6. novembra o 10.00 h

Traja tučníaci

7. novembra o 10.00 h

Subjekt: Gulliver

Na motívy diela Jonathana Swifta

Prežite neuveriteľné dobrodružstvá najslávnejšieho cestovateľa Lemuela Gullivera v inovatívnom divadelno-filmovom spracovaní „live puppet cinema“.

8. novembra o 19.00 h

Troilos a Kressida

William Shakespeare

Groteskná tragikomédia o banalite lásky, pýchy a vojny.

9. novembra o 10.00 h

Palárik (a to jeho teátro)

Jakub Nvota

Katolícky kňaz, dramatik a najmä človek, ktorý neprestal veriť, že Slováci raz budú vyspelým európskym národom.

10. novembra o 19.00 h

Filip

Miro Dacho

Autorská inscenácia je poctou jednej z jeho najvýraznejších osobností, spomienkou na tvorbu a život Jara Filipa, ktorý stihol okrem iného vytvoriť enormné množstvo piesní. Mnohé zazneli prvýkrát práve na trnavskom javisku a neskôr sa stali hitmi.

11. novembra o 19.00 h

Pavučina

Agatha Christie

Čo by ste robili, ak by ste jedného dňa našli u seba v knižnici mŕtvolu? Napínavá detektívna komédia z pera Agathy Christie, najpredávanejšej autorky na svete.

12. novembra o 17.00 h**Dokonalé dieťa + stráženie detí**

Mariana Luteránová a Ján Luterán

Autorská komédia Dokonalé dieťa je o našich deťoch, ale nie pre naše deti. Je to terapia pre všetkých unavených rodičov, ktorí potrebujú aspoň chvíľu oddychu. Bez kriku, plaču či prebalovania.

15. novembra o 19.00 h**Filip****16. novembra o 18.00 h****Ceny slobody Antona Srholca****21. novembra o 10.00 h****Veľryba Gréta**

Andrea Gregušová, Lucia Miháľová

Rozprávka o podmorskej speváčke Gréte a jej kamarátoch muzikantoch nám ukáže, že každý z nás môže spraviť zo sveta krajšie miesto na život.

23. novembra o 10.00 h.**Derniéra****Veľryba Gréta****24. novembra o 19.00 h****Pavučina****25. novembra o 19.00 h****Futbal alebo Bílý anjel v pekle**

Daniel Majling, Michal Jánoš
Dokumentárny kabaret o vášni k športu a zápase, ktorý zmenil históriu trnavského futbalu.

29. novembra o 19.00 h**Derniéra****Drahý špás**

Francis Veber

Čo robiť, ak ste dlhodobo nezamestnaný a v banke nemáte ani cent? Pošlite na seba daňovú kontrolu! Výdatná komédia s príchutou francúzskeho prepychu.

30. novembra o 10.00 h**Malý princ****ŠTÚDIO****3. novembra o 9.30 a o 11.00 h****Ako sa hus vyparádila**

Zuzana Hurová

Rozprávka o husi, ktorá sa až príliš zamerala na svoj vzhľad, nás učí nachádzať krásu v každom človeku a poukazuje na to, že porovnávať sa s ostatnými sa nikdy nevypláca.

10. novembra o 10.00 h**Kopanec +diskusia**

Gesine Schmidt, Andres Veiel

Hra podľa skutočnej udalosti.

Štyria chalani a brutálna žúrka, ktorá sa stala pre jedného z nich osudnou.

22. novembra o 19.00 h**Pomalý svet Roberta Castlea****Norm Foster**

Príbeh o mužovi s dušou dieťaťa nám pripomína, aby sme nikdy neprestali veriť v dobrých ľudí.

28. novembra o 19.00 h**Kopanec + diskusia****BUDOVA DJP****18. novembra o 16.00 h****Noc divadiel****DJP NA ZÁJAZDE****20. novembra o 9.00 a 11.00 h****Skrytý zmysel**

Adriana Totiková a Michal Baláž

Ako sa zorientovať v dnešnej dezorientovanej dobe? Ako nájsť skutočný zmysel, skrytý pod nánosom dezinformácií, konšpirácií, hoaxov a propagandy? Imerzná interaktívna inscenácia ako nástroj na hľadanie a používanie kritického myslenia.

27. novembra o 9.00 a 11.00 h**Nemá trieda**

Michal Baláž

Predstavenie sa odohráva v stredoškolských triedach. Interaktívnym spôsobom zobrazuje situáciu pred a po roku 1989.

DISK/DIVADELNÁ SKUPINA**25. novembra o 20.00 h****Normalizácia. Premiéra****Blaho Uhlár a kolektív DISK**

v štúdiu DISK Trnava

Inszenácia je divadelný experiment, polytematická dekompozícia, typická pre súbor DISK Trnava. Slovné, pohybové a hudobné prejavy vychádzajú z hercovho tvorivého vnútra, sú úsmevné ale aj smutné. Tvorbu inscenácie finančne podporili z verejných zdrojov Fond na podporu umenia

TRNAVSKÉ OSVETOVÉ**STREDISKO****KreaTivíTa 2023 Pavol****Bohunický a Marianna****Bubánová – výber z tvorby**

Výstava fotografií a výtvarný diel.

Potrvá od 2. novembra 2023 do 15. januára 2024

70. rokovo kultúrno osvetovej činnosti

Slávnostný program pri príležitosti 70. rokov vzniku osvetových zariadení. 9. novembra o 18.00 h v Divadle Jána Palárika Trnava

ŠTÁTNY ARCHÍV V TRNAVE**TÚLAVÉ TOPÁNKY NAŠICH PREDKOV**

Výstava o cestovaní v minulosti v trnavskom, hlohoveckom a piešťanskom regióne. Vystavené sú originály archívnych dokumentov od roku 1556 až do súčasnosti i 3D predmety z rôznych kútov sveta a období, ktoré si Trnavčania v minulosti dovezli zo svojich ciest. Kurátorka: PhDr. Romana Luchavová. Prehliadku cez víkend je potrebné objednať telefonicky na tel. čísle: 033/551 11 80.

Potrvá do 15. novembra.

MALÝ BERLÍN

2. novembra o 19.00 h
Stručná teória elektronickej hudby w./ Mária Dočekal a. k. a. Subtension
 prednáška Hlavná sála

3. novembra o 20.00 h
Katarína Málíková & Adela Mede
 koncert, Hlavná sála

5. novembra o 16.00 h
Divadlo SpozVoza: Dobrý deň, pán Grimm!
 divadelné predstavenie, Hlavná sála

6. novembra o 18.00 h
Veda v cenTTre | Zrážky s nepriazňou prostredia: Tajomstvá obranných stratégií rastlín
 prednáška, Hlavná sála

7. novembra o 19.00 h
Radical Empathy: Faidrós
 tanečné predstavenie, Hlavná sála

8. novembra o 19.00 h
PechaKucha Night Trnava vol. 40
 prednáška, Hlavná sála

10. novembra o 19.00 h
EnsembleSpectrum: Endless Wander | b minor
 koncert, Hlavná sála

13. novembra o 19.00 h
FAJRONT: Talk show so Zvolom #4 | Regína Palušná & Róbert Bezák
 diskusia, Hlavná sála

15. novembra o 19.00 h
Divadlo NUDE: ANDY! To Be Seen
 divadelné predstavenie, Hlavná sála

18. novembra o 20.00 h
Smola a Hrušky: 20 rokov Jeseň 2003 minitour
 koncert, Hlavná sála

BATERKÁREŇ

27. novembra od 16.00 do 18.00 h
Jesenná ikebana alebo veniec
 Kurz aranžovania, na ktorom si vytvoríte dekoráciu z prírodných materiálov – ikebana, ktorou ozdobíte svoj domov. Čakať vás budú prírodné materiály a dekorácie. Kurz je určený pre všetky vekové kategórie.

6. novembra od 10.00 do 15.00 h
BEZ NENÁVISTI – intenzívny workshop
 Cieľom workshopu “bez nenávisti” je scitlivieť mládež za pomoci školenia pracovníkov s mládežou voči nenávisťným prejavom ako na internete, sociálnych sieťach tak aj v reálnom živote. *Toto podujatie bolo podporené z dotácií Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu v oblasti práce s mládežou, ktoré administruje NIVAM – Národný inštitút vzdelávanie a mládeže.*

7. novembra od 16.00 do 17.00 h
Podvečery v Obývačke: Vyšívame!
 Aktivity v komunitnej obývačke zamerané na udržateľnosť. Materiály a občerstvenie sú zabezpečené. Podujatie je realizované s finančnou podporou TTSK.

13. novembra od 16.00 do 17.00 h
Artestretko – Voňavé mydlá
 Kurz výroby mydla je určený všetkým, ktorí sa chcú naučiť vlastnoručne si vyrobiť mydlo. Aktivita je zameraná na rozvoj zručností mládeže (13-30 rokov), v prípade voľnej kapacity, sa môžu zúčastniť aj ľudia iných vekových kategórií. *Toto podujatie bolo podporené z dotácií Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu v oblasti práce s mládežou, ktoré administruje NIVAM – Národný inštitút vzdelávanie a mládeže.*

14. novembra od 15.30 do 17.00 h
Language café/ Jazyková kaviareň
 Jazyková kaviareň je určená pre všetkých, ktorí sa chcú zlepšiť v jazyku a nájsť si tak cestu do miestnej komunity. Taktiež je určená mladým ľuďom, ktorí sa chcú zlepšiť v anglickom jazyku a nadviazať nové kontakty. Podujatie je realizované s finančnou podporou TTSK.

15. novembra od 17.00 do 18.00 h
Knižný klub
 Príďte sa porozprávať o knihách, ktoré práve čítate, odporučte si navzájom knihy, ktoré sa oplatí prečítať a oddýchnite si v spoločnosti ďalších knihomoľov. Podujatie je realizované s finančnou podporou TTSK.

16. novembra od 16.00 do 17.00 h
Artestretko – Linoryt
 Ide o výtvarnú techniku, ktorou si prostredníctvom rydiel a ďalších nástrojov vytvoríte z linolea vlastnú pečiatku. Aktivita je zameraná na rozvoj zručností mládeže (13-30 rokov), v prípade voľnej kapacity, sa môžu zúčastniť aj ľudia iných vekových kategórií. *Toto podujatie bolo podporené z dotácií Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu v oblasti práce s mládežou, ktoré administruje NIVAM – Národný inštitút vzdelávanie a mládeže.*

21. novembra od 16.00 do 17.00 h
Podvečery v Obývačke: Vyšívame!
 Aktivity v komunitnej obývačke zamerané na udržateľnosť. Materiály a občerstvenie sú zabezpečené. Podujatie je realizované s finančnou podporou TTSK.

**23. novembra od 10.00 do 10.30 h
Divadielko pre deti**

Preneste sa so svojimi deťmi do sveta kúziel, rozprávok a nekonečných dobrodružstiev prostredníctvom čarovného sveta bábkového divadla. Predstavenia sa konajú v priestoroch komunitnej obývačky. Podujatie je realizované s finančnou podporou TTSK.

**23. novembra od 16.00 do 18.30 h
Uši si: Vyšívané vrecká na Mikulášsku nádielku**

Kurz šitia vrecúšok na Mikulášsku nádielku, ktoré sa môžu neskôr využiť celoročne.

**28. novembra od 15.30 do 17.00 h
Language café/ Jazyková kaviareň**

Jazyková kaviareň je určená pre všetkých, ktorí sa chcú zlepšiť v jazyku a nájsť si tak cestu do miestnej komunity. Taktiež je určená mladým ľuďom, ktorí sa chcú zlepšiť v anglickom jazyku a nadviazať nové kontakty. Podujatie je realizované

s finančnou podporou TTSK.

**29. novembra od 16.00 do 18.30 h
Uši si: Štýlové tričko**

Na kurze šitia vás lektorka prevedie výrobou vlastného trička. Zo starých tričiek si vytvoríte originálny OBOJSTRANNÝ kúsok (čiže vlastne dve nové tričká do skrine!).

**14. novembra od 17.00 do 19.00 h
Základy maľovania akvarelom 1/3**

Výsledkom kurzu bude niekoľko cvičení a vedomostí, ktoré pomôžu nielen pri maľovaní na ďalších stretnutiach, ale aj v maľovaní doma.

**21. novembra od 17.00 do 19.00 h
Jesenná krajina technikou akvarelu 2/3**

Výsledkom kurzu bude nádherne namaľovaná jesenná krajina.

**28. novembra od 17.00 do 19.00 h
Vianočná pohľadnica technikou akvarelu 3/3**

Výsledkom kurzu budú 2 vianočné pohľadnice, ktorými potešíte svojich milovaných.

**8. novembra od 15.00 do 16.00 h
Šikovniček - kreatívny krúžok pre všetky zvedavé deti**
Veselý krúžok zameraný na tvorenie, upcycláciu, šitie a praktický život.

**15. novembra od 15.00 do 16.00 h
Šikovniček - kreatívny krúžok pre všetky zvedavé deti**
Veselý krúžok zameraný na tvorenie, upcycláciu, šitie a praktický život.

**22. novembra od 15.00 do 16.00 h
Šikovniček - kreatívny krúžok pre všetky zvedavé deti**
Veselý krúžok zameraný na tvorenie, upcycláciu, šitie a praktický život.

**29. novembra od 15.00 do 16.00 h
Šikovniček - kreatívny krúžok pre všetky zvedavé deti**
Veselý krúžok zameraný na tvorenie, upcycláciu, šitie a praktický život.

ZMENA PROGRAMU VYHRADENÁ

Začala sa sezóna verejného korčuľovania

Pre návštevníkov Mestského zimného štadióna v Trnave sa 28. októbra začala sezóna a tréningová ľadová plocha im je k dispozícii vo vyhradených časoch.

Prevádzkové dni verejného korčuľovania sú vždy v utorok a štvrtok od 17.00 do 19.00 h, v sobotu a v nedeľu v časoch 14.30 – 16.30 h a 17.00 – 19.00 h. Počas sviatkov a školských prázdnin má verejnosť prístup na ľad od 14.30 do 16.30 h a po prestávke od 17.00 do 19.00 h. Cenník pre aktuálnu sezónu je rovnaký ako v ostatnej sezóne. Deti do 15 rokov korčuľujú za tri eurá, ostatní nad 15 rokov za päť eur, dôchodcovia a držiteľia preukazu ŤZP platia jedno euro. Trnavčania s trvalým pobytom môžu využiť zvýhodnenú cenu vstupného – deti dve eurá, dospelí štyri, seniori 0,70 centov.

Návštevníci môžu aj tento rok využiť službu zapožičania či brúsenia korčúľ. Novinkou

je v tejto sezóne aj možnosť bezhotovostnej platby. Uplatniť je možné tiež benefičné karty Multisport a UpBalancea.

Aktuálny rozpis nájdete na stránke smmt.trnava.sk v časti

Rozpis ľadu. V prípade akejkoľvek zmeny alebo prerušenia prevádzky bude správca štadióna informovať verejnosť na jeho facebookovej stránke.

-red-

01. 11.

14:00 Čarovná lienka a Čierny kocúr vo filme (SD)

16:00 Teddyho Vianoce (SD)

17:30 Bratia

20:00 Démon vo mne (ČT)

02. 11.

16:00 Víkendoví rebeli (ČT)

18:00 Kôň

20:00 Päť nocí u Freddyho (ST)

03. 11.

16:00 Kôň

17:30 Hadí plyn

19:30 Démon vo mne (ČT)

21:15 Päť nocí u Freddyho (ST)

04. 11.

14:00 Esá z pralesa 2 (SD)

15:45 Čarovná lienka a Čierny kocúr vo filme (SD)

17:30 Kôň

19:00 Päť nocí u Freddyho (ST)

21:00 Démon vo mne (ČT)

05. 11.

14:00 Čarovná lienka a Čierny kocúr vo filme (SD)

16:00 Esá z pralesa 2 (SD)

18:00 Víkendoví rebeli (ČT)

20:00 Hadí plyn

06. 11.

16:00 Kôň

19:00 Lacikám nedráždi! Nová show s Krímešom

07. 11.

16:00 Víkendoví rebeli (ČT)

18:00 Dounia a princezná z Aleppa (FK Naoko)

20:00 Chlieb a soľ (FK Naoko)

08. 11.

16:00 Kôň

19:00 Indodiesel na ceste s Marekom Slobodníkom (Videá, slideshow a rozprávanie s M. Slobodníkom)

09. 11.

16:00 Ako prežiť svojho muža

18:00 Umenie ješťa milovať (ČT)

20:20 Marvels (ST)

10. 11.

20:00 DANCING MACHINE Michael Jackson Tribute

11. 11.

10:00 Strýko Baltazár – Cesta na severný pól

14:00 Tonko, Slávka a kúzelné svetlo

15:30 Čarovná lienka a Čierny kocúr vo filme (SD)

17:30 Ako prežiť svojho muža

19:10 Marvels (SD)

21:00 Kukučka (ČT)

12. 11.

14:00 Čarovná lienka a Čierny kocúr vo filme (SD)

16:00 Tonko, Slávka a kúzelné svetlo

17:30 Umenie ješťa milovať (ČT)

20:00 Ako prežiť svojho muža

13. 11.

16:00 Umenie ješťa milovať (ČT)

20:00 Silné reči

14. 11.

16:00 Ako prežiť svojho muža

18:00 Andy Warhol – americký sen (FK Naoko)

20:00 Jeanne du Barry – Kráľova milenka (FK Naoko)

15. 11.

16:00 Ako prežiť svojho muža

18:00 Kukučka (ČT)

20:00 Marvels (ST)

16. 11.

19:00 Vojta Nedvď s kapelou

17. 11.

16:00 Trollovia 3 (SD)

18:00 Ako prežiť svojho muža

20:00 Hry o život: Balada o hadoch a vtáčatkách (ST)

18. 11.

14:00 Trollovia 3 (SD)

16:00 Čarovná lienka a Čierny kocúr vo filme (SD)

18:00 Marvels (SD)

20:00 Hry o život: Balada o hadoch a vtáčatkách (ST)

19. 11.

17:00 DÚHALKA – Vianočné turné

20. 11.

16:00 Ako prežiť svojho muža

18:00 Umelohmotné nebo (SD)

20:00 Hry o život: Balada o hadoch a vtáčatkách (ST)

21. 11.

16:00 Umelohmotné nebo (SD)

18:00 15x15x5 (FK Naoko)

20:00 Karaoke blues (FK Naoko)

22. 11.

17:00; 20:00 Silné reči

23. 11.

16:00 Jej telo

19:00 Príbehy zo psychoterapie: hľadanie dobra a múdrosti

24. 11.

18:00; 20:15 Adrenalin Film Festival

25. 11.

14:00; 15:40 Trollovia 3 (SD)

18:00; 20:15 Adrenalin Film Festival

26. 11.

19:00 TICHÁ NOC (silenta nokto) – divadelná komédia

27. 11.

16:00 Tajomstvo a zmysel života

18:30 Napoleon (ST)

28. 11.

16:00 Jej telo

18:00 Stepne (FK Naoko)

20:00 Fremont (FK Naoko)

29. 11.

18:00 Vzťahy – Prenáška Pavel "Hirax" Baričák

30. 11.

16:00 Alma a Oskar

18:00 DogMan (ČT)

20:00 Napoleon (ST)

Zmena programu vyhradená.

Martin Mrva, 15 rokov, SZUŠ Pablo

ŠTYRI + ADVENTNÉ + KONCERTY

Kostol sv. Jakuba

Začiatok koncertov o 20.00 h

3. 12.

+ **Banda a Vranky**

Vstupné: 10 eur

10. 12.

+ **Voci Allegre a Trnavský
komorný orchester**

Vstupné: 15 eur

17. 12.

+ **BLAženky a Ensemble FLAIR**

Vstupné: 10 eur

28. 12.

+ **Sima Magušinová s kapelou**

Vstupné: 20 eur / deti do 6 rokov zdarma

ZTP vozíčkarí vstup zdarma na všetky koncerty

Predpredaj vstupeniiek: Ticketportal, TIC Región Trnava –
mestská veža a pred koncertom v kostole

Zaži!
Trnava
MESTSKÉ KULTÚRNE
STREDISKO

advent.trnava.sk